

NOVÁ ÚPRAVA ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE A MISSÁLU.

NAPSAL

DR. FRANTIŠEK HRUBÍK,
K. H. ORDINARIATNÍ SEKRETÁŘ.

V PRAZE.

NÁKLADEM VLASTNÍM. — TISKEM KNÍŽ. ARCIB. KNJHTISKÁRNY.

1912.

NIHIL OBSTAT.

DR. JOS. TUMPACH, CENSOR.

IMPRIMATUR.

PRAGAE, DIE 7. MARTII 1912.

N. O. 18.

✠ LEO CARDINALIS DE SKRBENSKÝ,
ARCHIEPISCOPUS.

Opravený a doplněný otisk z „Časopisu katol. duchovenstva“
v Praze 1912.

PŘEDMLUVA.

Když o Vánocích r. 1911 první výtisk nového Žaltáře stihl do Prahy, napsal jsem rozpravu o nové úpravě breviáře do Časopisu katol. duchovenstva. Přihlížeje k dalším novým výnosům Sboru obřadového doplnil i rozšířil jsem původní rozpravu a položil jí v čelo bullu »Divino afflatu« i text nových rubrik.

O nové úpravě breviáře i missálu podávám českému duchovenstvu rozpravu soustavnou i přehlednou a stále srovnáváje předpisy nové se starými ukazují, co Pius X. změnil i nového zavedl.

Pro úplnost jest učiniti ještě zmínku o některých spisech jednajících rovněž o nové úpravě breviáře.

Kromě výkladu (Commentarium) Dra Piacenzy, vynikajícího člena opravné komise, (v. v rozpravě str. 23.) vyšly spisy:

Mons. G. *Menghini*: Norme pratiche e note illustrative per l' uso del Breviario e del Messale romano, secondo la costituz. »Divino afflatu« (80 str.) Roma, Libreria Desclée.

Michaěl *Gatterer* S. J.: De Breviario reformato Pii X. constitutione »Divino afflatu« Brevis Instructio in clericorum gratiam conscripta (43 str.) Oeniponte 1912. Felic. Rauch (L. Pustet).

Dr. Mich. *Gatterer* S. J.: »Wie betet man das neue Brevier?« III. verbesserte Auflage (36 str.) Innsbruck 1912, Felic. Rauch (L. Pustet).

Dr. Patriz *Gruber*: Anleitung zum Breviergebete und zur Feier der heiligen Messe nach der Konstitution »Divino afflatu« (16 str.) Graz 1912, Moser (Meyerhoff).

V »Korrespondenci katol. duchovenstva« r. 1912 (příloha denníku »Čech«) vydáván byl po číslech *překlad* a *výklad* nových rubrik s direktářem podle nich upraveným.

DR. FRANTIŠEK HRUBÍK.

CONSTITUTIO APOSTOLICA DE NOVA PSALTERII IN BREVIARIO ROMANO DISPOSITIONE.

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Divino afflatu compositos Psalmos, quorum est in sacris literis collectio, inde ab Ecclesiae exordiis non modo mirifice valuisse constat ad fovendam fidelium pietatem, qui offerebant *hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum confitentium nomini eius*¹⁾; verum etiam ex more iam in vetere Lege recepto in ipsa sacra Liturgia divinoque Officio conspicuam habuisse partem. Hinc illa, quam dicit Basilius, nata *Ecclesiae vox*²⁾, atque psalmodia, eius *hymnodiae filia*, ut a decessore Nostro Urbano VIII appellatur³⁾, *quae canitur assidue ante sedem Dei et Agni*, quaeque homines in primis divino cultui addictos docet, ex Athanasii sententia, *qua ratione Deum laudare oporteat quibusque verbis decenter confiteantur*⁴⁾. Pulchre ad rem Augustinus: *Ut bene ab homine laudetur Deus, laudavit se ipse Deus; et quia dignatus est laudare se, ideo invenit homo, quemadmodum laudet eum*⁵⁾.

Accedit quod in Psalmis mirabilis quaedam vis inest ad excitanda in animis omnium studia virtutum. Etsi enim *omnis nostra Scriptura, cum vetus tum nova divinitus inspirata utilisque ad doctrinam est, ut scriptum habetur; ... at Psalmorum liber, quasi paradisos omnium reliquorum (librorum fructus) in se continens, cantus edit, et proprios insuper cum ipsis inter psallendum exhibet*. Haec iterum Athanasius⁶⁾, qui recte ibidem addit: *Mihi quidem videtur, psallenti Psalmos esse instar speculi, ut et seipsum et proprii animi motus in ipsis contempletur, atque ita affectus eos recitet*⁷⁾. Itaque Augustinus in Confessionibus: *Quantum,*

¹⁾ Hebr. 13, 15.

²⁾ Homil. in Ps. 1 n. 2.

³⁾ Bulla „*Divinam Psalmodiam*“.

⁴⁾ Epist. ad Marcellinum in interpret. Psalmor. n. 10.

⁵⁾ In Psalm. 144 n. 1.

⁶⁾ Epist. ad Marcell. cit. n. 2.

⁷⁾ Op. cit. n. 12.

inquit, *flevi in hymnis et canticis tuis suave sonantis Ecclesiae tuae vocibus commotus acriter! Voces illae influebant auribus meis et eliquabatur veritas in cor meum et exaestuabat inde affectus pietatis et currebant lacrimae et bene mihi erat cum eis*⁸⁾. Etenim, quem non moveant frequentes illi Psalmorum loci, in quibus de immensa maiestate Dei, de omnipotentia, de inenarrabili iustitia aut bonitate aut clementia de ceterisque infinitis laudibus eius tam alte praedicatur? Cui non similes sensus inspirent illae pro acceptis a Deo beneficiis gratiarum actiones, aut pro expectatis humiles fidentesque preces, aut illi de peccatis clamores paenitentis animae? Quem non admiratione psaltes perfundat, cum divinae benignitatis munera in populum Israel atque in omne hominum genus profecta narrat, cumque caelestis sapientiae dogmata tradit? Quem denique non amore inflammet adumbrata studiose imago Christi Redemptoris, cuius quidem Augustinus⁹⁾ *vocem in omnibus Psalmis vel psallentem, vel gementem, vel laetantem in spe, vel suspirantem in re* audiebat?

Iure igitur optimo provisum est antiquitus, et per decreta Romanorum Pontificum, et per canones Conciliorum, et per monasticas leges, ut homines ex utroque clero integrum Psalterium per singulas hebdomadas concinerent vel recitarent. Atque hanc quidem legem a patribus traditam decessores Nostri S. Pius V, Clemens VIII, Urbanus VIII in recognoscendo Breviario Romano sancte servarunt. Unde etiam nunc Psalterium intra unius hebdomadae spatium recitandum foret integrum, nisi mutata rerum condicione talis recitatio frequenter impediretur.

Etenim procedente tempore continenter crevit inter fideles eorum hominum numerus, quos Ecclesia, mortali vita defunctos, caelicolis accensere et populo christiano patronos et vivendi duces consuevit proponere. In ipsorum vero honorem Officia de Sanctis sensim propagari coeperunt, unde fere factum est, ut de Dominicis diebus deque Feriis Officia silerent ideoque non pauci neglegerentur Psalmi, qui sunt tamen, non secus ac ceteri, ut Ambrosius ait¹⁰⁾ *benedictio populi, Dei laus, plebis laudatio, plausus omnium, sermo universorum, vox Ecclesiae, fidei canora confessio, auctoritatis plena devotio, libertatis laetitia, clamor iucunditatis, laetitiae resultatio*. De huiusmodi autem ommissione non semel graves fuerunt prudentum piorumque virorum querimoniae, quod non modo hominibus sacri ordinis tot subtraherentur praesidia ad laudandum Dominum et ad intimos animi sensus ei significandos aptissima; sed etiam quod optabilis illa in orando varietas desideraretur, ad digne, attente, devote precandum imbecillitati nostrae quam maxime opportuna. Nam, ut

⁸⁾ Lib. IX cap. 6.

⁹⁾ In Ps. 42 n. 1.

¹⁰⁾ Enarrat. in Ps. 1 n. 9.

Basilius habet, in aequalitate torpescit saepe, nescio quomodo, animus, atque praesens absens est: mutatis vero et variatis psalmodia et cantu per singulas horas, renatur eius desiderium et attentio instauratur ¹¹⁾).

Minime igitur mirum, quod complures e diversis orbis partibus sacrorum Antistites sua in hanc rem vota ad Apostolicam Sedem detulerunt, maximeque in Concilio Vaticano, cum hoc inter cetera postularunt, ut, quoad posset, revocaretur consuetudo vetus recitandi per hebdomadam totum Psalterium, ita tamen ut clero, in sacri ministerii vinea ob imminutum operariorum numerum iam gravius laboranti, non maius imponeretur onus. Hisce vero postulationibus et votis, quae Nostra quoque ante susceptum Pontificatum fuerant, itemque precibus, quae deinceps ab aliis Venerabilibus Fratribus piisque viris admotae sunt, Nos equidem concedendum duximus, cauto tamen, ne recitatione integri Psalterii hebdomadae spatio conclusa, ex una parte quicquam de Sanctorum cultu decederet, neve ex altera molestius Divini Officii onus clericis, immo temperatius evaderet. Quapropter, implorato suppliciter *Patre luminum*, corrogatisque in id ipsum suffragiis sanctarum precum, Nos vestigiis insistentes decessorum Nostrorum, aliquot viros delegimus doctos et industrios, quibus commisimus, ut consiliis studiisque collatis certam aliquam reperirent rei efficiendae rationem, quae Nostris optatis responderet. Illi autem commissum sibi munus e sententia exsequentes novam Psalterii dispositionem elaborarunt; quam cum S. R. E. Cardinales sacris ritibus cognoscendis praepositi diligenter consideratam probassent, Nos, utpote cum mente Nostra admodum congruentem, ratam habuimus in rebus omnibus, id est, quod ad ordinem ac partitionem Psalmorum, ad Antiphonas, ad Versiculos, ad Hymnos attinet cum suis Rubricis et Regulis, eiusque editionem authenticam in Nostra typographia Vaticana adornari et indidem evulgari iussimus.

Quoniam vero Psalterii dispositio intimam quamdam habet cum omni Divini Officio et Liturgia coniunctionem, nemo non videt, per ea, quae hic a Nobis decreta sunt, primum Nos fecisse gradum Romani Breviarii et Missalis emendationem: sed super tali causa proprium mox Consilium seu Commissionem, ut aiunt, eruditorum constituemus. Interim, opportunitatem hanc nacti, nonnulla iam in praesenti instauranda censuimus, prout in apposis Rubricis praescribitur: atque imprimis quidem ut in recitando Divino Officio Lectionibus statutis sacrae Scripturae cum Responsoriis de tempore occurrentibus debitus honor frequentiore usu restitueretur; dein vero ut in sacra Liturgia Missae antiquissimae de Dominicis infra annum et de Feriis, praesertim quadragesimalibus, locum suum recuperarent.

Itaque, harum auctoritate litterarum, ante omnia Psalterii

¹¹⁾ Regulae fusius tractatae, interrog. 37 n. 5.

ordinem, qualis in Breviario Romano hodie est, abolemus eiusque usum, inde a Kalendis Ianuariis anni millesimi nongentesimi decimi tertii, omnino interdiciamus. Ex illo autem die in omnibus ecclesiis Cleri saecularis et regularis, in monasteriis, ordinibus, congregationibus, institutisque religiosorum ab omnibus et singulis, qui ex officio aut ex consuetudine Horas canonicas iuxta Breviarium Romanum, a S. Pio V editum et a Clemente VIII, Urbano VIII, Leone XIII recognitum, persolvunt, novum Psalterii ordinem, qualem Nos cum suis Regulis et Rubricis approbavimus typisque Vaticanis vulgandum decrevimus, religiose observari iubemus. Simul vero poenas in iure statutas iis denuntiamus, qui suo officio persolvendi quotidie Horas canonicas defuerint; qui quidem sciant se tam gravi non satisfacturos officio, nisi Nostrum hunc Psalterii ordinem adhibeant.

Omnibus, igitur Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus ceterisque ecclesiarum Praelatis, ne Cardinalibus quidem Archipresbyteris patriarchalium Urbis basilicarum exceptis, mandamus, ut in sua quisque dioecesi, ecclesia vel coenobio Psalterium cum Regulis et Rubricis, quemadmodum a Nobis dispositum est, constituto tempore inducendum curent: quod Psalterium quasque Regulas et Rubricas etiam a ceteris omnibus, quoscumque obligatio tenet recitandi vel concinendi Horas canonicas, inviolate adhiberi ac servari praecipimus. Interim autem cuilibet et capitulis ipsis, modo id maior capituli pars sibi placere ostenderit, novum Psalterii ordinem, statim post eius editionem, rite usurpare licebit.

Haec vero edicimus, declaramus, sancimus, decernentes has Nostras litteras validas et efficaces semper esse ac fore; non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis, generalibus et specialibus, ceterisque quibusvis in contrarium facientibus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam Nostrae abolitionis, revocationis, permissionis, iussionis, praecepti, statuti, indulti, mandati et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri et Pauli, Apostolorum eius, se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicae millesimo nongentesimo undecimo, Kalendis Novembribus in festo Sanctorum omnium, Pontificatus Nostri anno nono.

A. Cardinalis AGLIARDI

S. R. E. Cancellarius.

Fr. Seb. Cardinalis MARTINELLI

S. R. C. Praefectus.

Loco † Plumbi.

VISA

M. Riggi C. A., Not.

RUBRICAE IN RECITATIONE DIVINI OFFICII ET IN MISSARUM CELEBRATIONE

SERVANDAE AD NORMAM CONSTITUTIONIS APOSTOLICAE
»DIVINO AFFLATU«.

TITULUS I.

De ratione Divini Officii recitandi iuxta novum Psalterii ordinem.

1. In recitatione Divini Officii, iuxta Romanum Ritum, Psalmi quotidie sumendi sunt, ad singulas Horas canonicas, de occurrente hebdomadae die, prout distribuuntur in Psalterio noviter disposito; quod deinceps loco veteris dispositionis, in novis Breviarii Romani editionibus vulgandum erit.

2. Excipiuntur tamen omnia Festa Domini eorumque integrae Octavae, Dominicae infra Octavas Nativitatis, Epiphaniae, Ascensionis et Corporis Domini, Vigilia Epiphaniae et FERIA VI post Octavam Ascensionis, quando de eis persolvendum sit Officium; itemque Vigilia Nativitatis ad Laudes et ad reliquas Horas minores usque ad Nonam, et Vigilia Pentecostes; nec non omnia Festa Beatae Mariae Virginis, SS. Angelorum, S. Ioannis Baptistae, S. Ioseph et SS. Apostolorum et Duplicia I et II classis, eorumque omnium integrae Octavae, si de eis fiat Officium, quod recitandum erit prout assignatur, vel in Breviario, vel in Proprio Dioecesis vel Instituti, hac lege tamen ut Psalmi ad Laudes, Horas et Completorium semper sumendi sint ex Dominica, ut in novo Psalterio; ad Matutinum vero et ad Vesperas dicantur ut in Communi, nisi speciales Psalmi sint assignati. — Tribus autem ultimis diebus maioris hebdomadae, nil erit innovandum, sed Officium integre persolvendum erit, prout nunc habetur in Breviario, sumptis tamen ad Laudes Psalmis de FERIA currenti, ut in novo Psalterio, excepto Cantico Sabbati Sancti, quod etiamnum est »*Ego dixi: In dimidio*«. Ad Completorium sumantur Psalmi de Dominica, uti in novo pariter Psalterio.

3. In quolibet alio Festo Duplici, etiam maiore, vel Semiduplici, vel Simplici, et in Feriis Tempore Paschali semper dicantur Psalmi, cum Antiphonis in omnibus Horis, et Versibus ad Matutinum, ut in Psalterio de occurrenti hebdomadae die; reliqua omnia, et Antiphonae ad *Magnificat* et *Benedictus*, ut in Proprio aut Communi. Quod si aliquod ex Festis huiusmodi proprias

vel peculiariter assignatas habeat Antiphonas in aliqua Hora maiori, eas in eadem ipsa retineat cum suis Psalmis, prout habetur in Breviario: in ceteris Horis Psalmi et Antiphonae dicantur de FERIA occurrente.

4. Lectiones ad Matutinum in I Nocturno semper legendae erunt de Scriptura occurrente, licet aliquando in Breviario Lectiones de Communi assignentur, nisi sit Festum Domini aut Festum cuiusvis ritus B. Mariae Virginis, vel Angelorum, vel S. Ioannis Baptistae, vel S. Ioseph, vel Apostolorum, aut Duplex I vel II classis, aut agatur de Festo, quod vel Lectiones habeat proprias, non vero de Communi, vel occurrat in FERIIS Lectiones de Scriptura non habentibus, ideoque Lectiones de Communi necessario recipiat. In Festis vero, in quibus hucusque erant Lectiones de Communi, Responsoria vero propria, retineantur eadem Lectiones cum propriis Responsoriis.

5. Porro sic erit persolvendum Officium in Festis Duplicibus et Semiduplicibus superius non exceptis:

Ad Matutinum Invitatorium, Hymnus, Lectiones II et III Nocturni ac Responsoria trium Nocturnorum propria, vel de Communi: Antiphonae vero, Psalmi et Versus trium Nocturnorum, nec non Lectiones I Nocturni de FERIA occurrente.

Ad Laudes et ad Vesperas Antiphonae cum Psalmis de FERIA; Capitulum, Hymnus, Versus et Antiphona ad *Benedictus* vel ad *Magnificat* cum Oratione aut ex Proprio, aut de Communi.

Ad Horas minores et Completorium Antiphonae cum Psalmis semper dicuntur de occurrente FERIA. Ad Primam pro Lectione brevi legitur Capitulum Nonae ex Proprio, vel de Communi. Ad Tertiam, Sextam et Nonam Capitulum, Responsorium breve et Oratio pariter sumuntur vel ex Proprio, vel de Communi.

6. In Officio S. Mariae in Sabbato et in Festis Simplicibus sic Officium persolvendum est: ad Matutinum Invitatorium et Hymnus dicuntur de eodem Officio vel de iisdem Festis; Psalmi cum suis Antiphonis et Versu de FERIA occurrente; I et II Lectio de FERIA, cum Responsoriis propriis, vel de Communi; III vero Lectio de Officio vel Festo, duabus Lectionibus in unam iunctis, si quando duae pro Festo habeantur: ad reliquas autem Horas omnia dicuntur, prouti supra, n. 5, de Festis Duplicibus expositum est.

7. In FERIIS et in Festis Simplicibus Psalmi ad Matutinum, qui in novo Psalterio in tres Nocturnos dispositi inveniuntur, dicantur sine interruptione cum suis novem Antiphonis usque ad tertium Versum inclusive, omissis Versibus primo et secundo.

TITULUS II.

De Festorum praestantia.

1. Ut recte dignoscatur quale, ex pluribus Officiis sit praestantius et proinde sive in occurrentia, sive in concurrentia, sive

in ordine repositionis aut translationis praeferendum, sequentes praestantiae characteres considerandi sunt :

a) *Ritus altior*, nisi occurrat Dominica, vel FERIA, vel Octava privilegiata, vel etiam quaelibet dies Octava iuxta Rubricas.

b) *Ratio Primarii* aut *Secundarii*.

c) *Dignitas Personalis*, hoc ordine servato: Festa Domini, B. Mariae Virginis, Angelorum, S. Ioannis Baptistae, S. Ioseph, SS. Apostolorum et Evangelistarum.

d) *Sollemnitatis externa*, scilicet si Festum sit feriatum, aut celebretur cum Octava.

2. In occurrentia, et in ordine repositionis aut translationis, alius quoque character considerandus est, nempe :

e) *Proprietas Festorum*. Dicitur Festum alicuius loci proprium, si agatur de Titulo Ecclesiae, de loci Patrono etiam secundario, de Sancto (in Martyrologio vel in eius appendice approbata descripto), cuius habetur corpus vel aliqua insignis et authentica reliquia, vel de Sancto, qui cum Ecclesia, vel loco, vel personarum coetu specialem habeat rationem. Igitur Festum quodvis istiusmodi proprium, ceteris paribus, praefertur Festo Universalis Ecclesiae. Excipiuntur tamen Dominicae, Feriae, Octavae et Vigiliae privilegiatae, nec non Festa primaria Duplicitate I classis Universalis Ecclesiae, quae uniuscuiusque loci propria considerantur et sunt. Festum autem Universalis Ecclesiae, cuiusvis ritus, quia est praecipuum, ceteris paribus, praeferritur Festis aliquibus locis ex mero Indulto S. Sedis concessis, quae tamen propria, sensu quo supra, dici nequeunt.

TITULUS III.

De Festorum occurrentia accidentali eorumque translatione.

1. De Dominicis maioribus I classis, quodvis Festum in eis occurrat, semper faciendum est Officium: Dominicae vero II classis cedunt tantummodo Festis Duplicitate I classis, quo in casu de Dominica fit commemoratio in utrisque Vesperis, Laudibus et Missa cum IX Lectione ad Matutinum.

2. De Dominicis minoribus, seu per annum, semper fieri debet Officium, nisi occurrat Festum quodcumque Domini, aut aliquod Duplex I vel II classis, aut dies Octava Festorum Domini, quo in casu in Officio Festi vel diei Octavae fit commemoratio Dominicae in utrisque Vesperis et Laudibus et Missa cum IX Lectione ad Matutinum. Si Dominica infra Octavam Nativitatis occurrat in Festo S. Thomae Ep. M. aut in Festo S. Silvestri P. C., fit Officium de ipsa Dominica cum commemoratione Festi occurrentis; quo in casu die 30 Decembris, in Officio diei infra Octavam, Lectiones I et II Nocturni sumuntur e Festo Nativitatis, cum Responsoriis Dominicae. Quoad Dominicam vero, quae occurrit a Festo Circumcisionis usque ad Epiphaniam, nihil innovetur.

3. Duplicitate I et II classis, quae seu ab aliqua Dominica maiori, seu a nobiliori Officio impediuntur, transferenda sunt in

proximiorē insequentē diē, quae libera sit ab alio Festo Duplici I vel II classis, vel ab Officiis huiusmodi Festa excludentibus; salvo tamen privilegio a Rubricis concessō Festivitatibus Purificationis et Annuntiationis B. M. V., nec non Commemorationis sollemnis S. Ioseph.

4. Festa Duplicia maiora cuiusvis dignitatis et Duplicia minora Doctorum Ecclesiae non amplius transferri possunt, sed quando impediuntur, de eis fiat commemoratio, uti de aliis Duplicibus minoribus impeditis Rubricae disponunt (salvo quod numero sequenti statuitur de omittenda in Dominicis IX Lectione historica), nisi forte occurrant in Duplicibus I classis, in quibus nullius Officii agenda est commemoratio, nisi de occurrenti Dominica, vel de Feria, aut Octava privilegiata.

5. Porro si in Dominica maiori occurrat Officium Duplex maius aut minus, vel Semiduplex, vel Simplex, fiat de Dominica cum commemoratione Officii occurrentis in utrisque Vesperis (de Simplici tamen in primis Vesperis tantum) Laudibus et Missa, sine IX Lectione historica. Idem fiat in Dominicis minoribus, nisi in eis occurrat Festum quodcumque Domini, aut quodvis Duplex I vel II classis, aut dies Octava Festorum Domini, quo in casu, ut supra n. 2 dictum est, fiat de Festo, vel de Octava cum commemoratione et IX Lectione Dominicae.

6. Dies, in qua celebratur Commemoratio omnium Fidelium Defunctorum, excludit translationem cuiusvis Festi.

TITULUS IV.

De Festorum occurrentia perpetua eorumque repositione.

1. Festa omnia ritus Duplicis sive maioris sive minoris, aut Semiduplicis, si perpetuo impediuntur, reponuntur in primam diem liberam, iuxta Rubricas.

2. Festa Duplicia I et II classis perpetuo impedita reponuntur, tamquam in sedem propriam, in primam diem liberam ab alio Festo Duplici I aut II clasīs, vel ab aliqua die Octava, vel Officiis huiusmodi Festa excludentibus, salvo privilegio Festivitati Purificationis B. M. V. concessō.

3. Dominicae maiores excludunt assignationem perpetuam cuiusvis Festi Duplicis etiam I classis: Dominicae vero minores assignationem excludunt cuiuscumque Duplicis maioris aut minoris, nisi sit Festum Domini. Festum SS. Nominis Mariae perpetuo assignatur diei duodecimae mensis Septembris.

4. Dies II Novembris excludit tum Festa occurrentia quae non sint Duplicia I classis, tum Festa perpetuo reponenda cuiusvis ritus.

TITULUS V.

De concurrentia Festorum.

1. Dominicae maiores Vesperas habent integras in concurrentia cum quovis Festo, nisi sit ritus Duplicis I aut II classis:

ideoque in primis Vesperis sumuntur Antiphonae cum Psalmis de Sabbato; in Adventu tamen dicuntur Antiphonae de Laudibus Dominicae cum iisdem Psalmis de Sabbato.

2. Dominicae minores cedunt Vesperas, tum Duplicibus I aut II classis, tum omnibus Festis Domini, tum diebus Octavis Festorum Domini: integras autem habent Vesperas in concursu cum aliis Festis, sumptis in I Vesperis Antiphonis et Psalmis de Sabbato.

3. Leges, quibus ordinantur Vesperae infra Octavam Nativitatis Domini, immutatae manent.

TITULUS VI.

De Commemorationibus.

1. In Duplicibus I classis non fiat commemoratio de praecedenti, nisi fuerit aut Dominica quaevis, etiam per annum, aut Duplex I vel II classis, aut dies Octava alicuius Festi Domini primarii, aut dies infra Octavam privilegiatam, aut Feria maior. In occurrentia fiat tantum commemoratio de Dominica quacumque; de Octava privilegiata et de Feria maiori. De sequenti vero Officio (etiam ad modum Simplicis redacto) fiat semper commemoratio, minime autem de die infra Octavam non privilegiatam aut de Simplici.

2. In Duplicibus II classis de praecedenti Officio semper fieri debet commemoratio, nisi fuerit de aliquo Festo Semiduplici, vel de die infra Octavam non privilegiatam. In occurrentia fit commemoratio de quavis Dominica, de quolibet Duplici vel Semiduplici ad modum Simplicis redacto, de Octava privilegiata, de Feria maiori et de Vigilia: de Simplici vero fit tantum in Laudibus et in Missis privatis. De sequenti autem Officio quolibet, etiam Simplici vel ad modum Simplicis redacto, fit semper commemoratio, ac etiam de die infra Octavam, si in crastino Officium de ea agendum sit; et tunc cum Antiphona et Versiculo e I Vesperis Festi.

3. Licet Festa Domini eorumque Octavae privilegio gaudeant ut in occurrentia praevaleant Dominicis minoribus, nihilominus, quando plures fieri debeant commemorationes (cauto quod in Vesperis semper fiat prima commemoratio de Officio concurrenti, cuiusvis ritus et dignitatis), tam in Vesperis, quam in Laudibus et Missa hic ordo servetur: 1.º de Dominica qualibet; 2.º de die infra Octavam Epiphaniae aut Corporis Christi; 3.º de die Octava; 4.º de Duplici maiore; 5.º de Duplici minore; 6.º de Semiduplici; 7.º de die infra Octavam communem; 8.º de Feria VI post Octavam Ascensionis; 9.º de Feria maiori; 10.º de Vigilia; 11.º de Simplici.

TITULUS VII.

De conclusionem propria Hymnorum et Versu proprio ad Primam, de Suffragiis Sanctorum, de Precibus, de Symbolo Athanasiano et de tertia oratione in Missa.

1. Quando eadem die occurrunt plura Officia, quae propriam habeant conclusionem Hymnorum vel proprium Versum ad Primam, conclusio et Versus dicantur, quae propria sunt Officii, quod ea die recitatur.

2. Deinceps, quando facienda erunt Suffragia Sanctorum, unum tantum fiet Suffragium, iuxta formulam propositam in Ordinario novi Psalterii.

3. Symbolum Athanasianum additur ad Primam in Festo SS. Trinitatis et in Dominicis tantummodo post Epiphaniam et post Pentecosten, quando de eis persolvendum est Officium salva exceptione, de qua n. sequenti.

4. Quando in Dominica fit commemoratio de aliquo Officio Duplici, vel de die Octava, vel de die infra Octavam, omittuntur Suffragium, Preces, Symbolum *Quicumque* et tertia Oratio in Missa.

TITULUS VIII.

De Officiis votivis deque aliis Officiis additiis.

1. Cum per hanc novam Psalterii dispositionem causae cessaverint Indulti Generalis d. d. 5 Iulii 1883 pro Officiis votivis, haec ipsa Officia, et alia similia ex particularibus indultis concessa, tolluntur omnino et sublata declarantur.

2. Cessat pariter obligatio recitandi in Choro, diebus a Rubricis hucusque vigentibus praescriptis, Officium parvum B. Mariae Virginis, Officium Defunctorum, nec non Psalmos Graduales ac Paenitentiales. Capitula vero, quae ad ista Officia addititia ex peculiari constitutione aut legato tenentur, a Sancta Sede eorum commutationem impetrabunt.

3. In Festo S. Marci et in Triduo Rogationum integrum manet onus recitandi Litanias Sanctorum, etiam extra Chorum.

TITULUS IX.

De Festis Dedicationis ac Tituli Ecclesiae et de Patronis.

1. Festum Dedicationis cuiuslibet Ecclesiae est semper primum, et Festum Domini.

2. Anniversarium Dedicationis Ecclesiae Cathedralis et Festum Titulare eiusdem celebranda sunt sub ritu Duplici I classis cum Octava per totam Dioecesim ab universo Clero saeculari et etiam regulari Kalendarium Dioecesanum adhibente: a Regularibus vero utriusque sexus in eadem Dioecesi commorantibus ac proprium Kalendarium habentibus, pariter sub ritu duplici I classis, absque tamen Octava.

3. Quum Sacrosancta Lateranensis Archibasilica omnium Ecclesiarum Urbis et Orbis sit mater et caput, tum ipsius Dedicationis Anniversarium, tum Festum Transfigurationis Domini, quod, praeter magnam Resurrectionis Dominicae sollemnitatem, tamquam Titulare ab ipsa recoli solet, ab universo Clero tam saeculari quam regulari, etiam ab illis qui peculiarem ritum sequuntur, sub ritu Duplici II classis deinceps celebrabitur.

4. Festum Patroni principalis Oppidi, vel Civitatis, vel Dioecesis, vel Provinciae, vel Nationis, Clerus saecularis, et regularis ibi degens et Kalendarium Dioecesanum sequens sub ritu Duplici I classis cum Ostava celebrabit: Regulares vero ibidem commorantes et Kalendarium proprium habentes, idem Festum, quamvis, feriatum numquam fuerit, eodem ritu celebrabunt, absque tamen Octava.

TITULUS X.

De Missis in Dominicis et Feriis deque Missis pro Defunctis.

1. In Dominicis, etiam minoribus, quodcumque Festum occurrat, dummodo non sit Festum Domini, vel eius dies Octava, aut Duplex I vel II classis, Missa semper dicenda erit de Dominica cum commemoratione festi. Quod si Festum commemorandum sit Duplex, tunc omittenda est III Oratio.

2. In Feriis Quadragesimae, Quatuor Temporum, II Rogationum, et in Vigiliis, si occurrat fieri Officium alicuius Festi Duplicis (non tamen I vel II classis) aut Semiduplicis, Missae privatae dici poterunt ad libitum, vel de Festo cum commemoratione ultimoque Evangelio Feriae aut Vigiliae, vel de Feria aut Vigilia cum commemoratione Festi: prohibentur tamen Missae votivae privatae, aut privatae pro Defunctis: quae item prohibentur in Feria, in qua anticipanda vel reponenda est Missa Dominicae. In Quadragesima vero Missae privatae Defunctorum celebrari tantum poterunt prima die cuiuscumque hebdomadae libera in Kalendario Ecclesiae, in qua Missa celebratur.

3. Si alicubi aliquod Festum impeditum a Dominica minore, celebratur ex voto, vel cum populi concursu (cuius rei iudex erit Ordinarius), Missae de eodem festo impedito celebrari poterunt, dummodo una Missa de Dominica ne omittatur. Quoties extraordinem Officii cantetur vel legatur aliqua Missa, si facienda sit commemoratio aut Dominicae, aut Feriae, aut Vigiliae, semper de hisce etiam Evangelium in fine legatur.

4. Ad Missam Dominicae etiam minoris, cum commemoratione Festi Duplicis tum maioris tum minoris ac diei infra Octavam quomodolibet celebrandam, retinetur color proprius Dominicae, cum Praefatione SSmae Trinitatis, nisi adsit propria Temporis, vel Octavae alicuius Festi Domini.

5. Leges pro Missis Defunctorum in cantu, immutatae manent. Missae vero lectae permittuntur in Duplicibus tantummodo in die obitus, aut pro die obitus, dummodo ne sit Festum de praecepto,

aut Duplex I vel II classis, vel Feria excludens Duplicia I classis. Quoad vero Missas lectas Defunctorum dicendas diebus ritus Semiduplicis aut Simplicis, in posterum numquam celebrari poterunt in Feriis n. 2 enumeratis, salva tamen exceptione ibidem admissa. Licebit tamen in huiusmodi Missis de Feria orationem addi pro Defunctis, pro quibus Sacrificium applicatur, paenultimo loco, prout permittit Rubrica Missalis. Cum autem ut applicari possint Indulgentiae Altaris privilegiati, Missae Defunctorum debuerint hucusque in nigris celebrari, Summus Pontifex easdem indulgentias in posterum benigne concedit, licet Missa dicatur de Feria, cum oratione pro Defunctis. In reliquis autem Feriis per annum n. 2 non exceptis, nec non in Semiduplicibus, infra Octavas non privilegiatas et in Simplicibus, Missae Defunctorum sicut et aliae Missae votivae dici poterunt iuxta Rubricas.

TITULUS XI.

De Collectis in Missis.

Quod ad Collectas ab Ordinariis locorum imperatas attinet, deinceps prohibentur (nisi sint pro re gravi praescriptae) non tantum in Vigiliis Nativitatis et Pentecostes et in Duplicibus I classis, sed etiam in Duplicibus II classis, in Dominicis Maioribus, infra Octavas privilegiatas, et quandocumque in Missa dicendae sint plus quam tres Orationes a Rubrica eo die praescriptae.

TITULUS XII.

De Missis Conventualibus.

In Ecclesiis, in quibus adest obligatio Chori, una tantum Missa cum assistentia Choralium semper celebretur; et quidem de Officio diei, nisi aliter Rubricae disponant; aliae Missae, quae hucusque cum praedicta assistentia celebrabantur, in posterum extra Chorum legantur, post propriam Horam Canonicam; excipiuntur tamen ab hac regula Missae in Litanis maioribus et minoribus, et Missae in Festo Nativitatis Domini. Excipiuntur pariter Missae in anniversariis Creationis et Coronationis Summi Pontificis, Electionis et Consecrationis seu Translationis Episcopi, nec non in anniversario ultimi Episcopi defuncti, et omnium Episcoporum aut Canonicorum; omnesque Missae ex fundatione.

TITULUS XIII.

De Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum.

1. In Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum, omissis Officio et Missa diei currentis, fit tantum Officium cum Missa pro Defunctis, prout in Appendice novi Psalterii praescribitur.

2. Si die 2 Novembris occurrat Dominica vel aliquod Duplex I classis, Commemoratio Defunctorum celebrabitur die proxime sequenti, similiter non impedita; in qua, si forte occurrat Duplex II classis, hoc transfertur iuxta regulam traditam Tit. III n. 3.

PRAESCRIPTIONES TEMPORARIAE.

I.^o Kalendaria uniuscuiusque Dioeceseos, aut Ordinis seu Congregationis Breviario Romano utentium, pro anno 1913, ad Regulas supra traditas omnino redigenda sunt.

II.º Diebus Dominicis, quibus in Kalendaris proximi anni 1912 inscribuntur, sub ritu Duplici maiori vel minori, Festa Sanctorum, vel Angelorum, vel etiam B. Mariae Virginis, vel dies Octava, quae non sit Festorum Domini, tum Officium in privata recitatione, tum Missae lectae erunt ad libitum, vel prout notatur in Kalendario anni 1912, vel de Dominica cum commemoratione duplicis maioris aut minoris. In Feriis quoque, de quibus Tit. X n. 2, Missae privatae celebrari poterunt, ut ibi adnotatur.

III.º Quod Tit. XIII harum Rubricarum dispositum est quoad Commemorationem Omnium Fidelium Defunctorum, inde ab anno 1912, in usum omnino deducendum est.

IV.º Usque dum nova correctio Breviarii et Missalis Romani, a Sanctissimo Domino Nostro decreta, vulgetur:

a) Kalendaria perpetua Sacrae Rituum Congregationi reformanda et approbanda deferri non debent;

b) De Festorum augendo ritu, vel de Festis novis invehendis nulla fiat postulatio;

c) Festa particularia, sive B. Mariae Virginis, sive Sanctorum aut Beatorum, ritus Duplicis maioris aut minoris, Dominicis diebus assignata, locorum Ordinarii seu Superiores Regularium, aut in utriusque Vesperis, Laudibus et Missa commemoranda praescribant; aut in aliam diem, validis S. R. C. oblatis argumentis, transferenda curent; aut potius omittant.

d) Nulla interim facta correctione Rubricarum, Regulae superius traditae in novis Breviariis et Missalibus post Rubricas Generales inserantur, omissis S. R. C. Decretis, quae hucusque in principio Breviarii inserta inveniuntur.

e) In futuris Breviarii editionibus mutantur, ob novam Psalterii reformationem, sequentes Antiphonae in Laudibus:

In Dominica Sexagesimae:

Ant. 5. In excelsis * laudate Deum.

In Dominica III Quadragesimae:

Ant. 3. Adhaesit anima mea * post te, Deus meus.

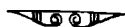
In Dominica IV Quadragesimae:

Ant. 3. Me suscepit * dextera tua, Domine.

In Feria IV Maioris Hebdomadae:

Ant. 3. Tu autem, Domine, * scis omne consilium eorum adversum me in mortem.

Ant. 5. Fac, Domine, * iudicium iniuriis patientibus: et vias peccatorum disperde.

ČÁST I.
ÚPRAVA BREVIÁŘE.

OPRAVA ŘÍMSKÉHO BREVIÁŘE.

Obíráme-li se dějinami římského breviáře; vidíme, že církev vždy se stará o to, aby účelným rozdělením a úpravou posvátného obsahu vynikala kniha, podle níž se jménem církve po celém světě chvála Bohu vzdává. Rozhodující události v úpravě breviáře římského jsou zjevný již z jeho titulu ¹⁾; dekretem sněmu tridentského byl »*restituován*« (sess. 25. in fine), a nebylo zavedeno nic nového ²⁾; z rozkazu *Pia V.* byl vydán, aby se docílilo jednoty a odstraněna byla přílišná »*orandi varietas*« ³⁾; *Klement VIII.* pečoval o to, aby byly odstraněny chyby vydavatelů: »*quae hominum culpa immutata sunt atque corrupta*« ⁴⁾; *Urban VIII.* postaral se o jasné rubriky, dal upravití hymny a lekce ⁵⁾; za pontifikátu *Lva XIII.* bylo mnoho změněno a doplněno v rubrikách i lekcích a vložena mnohá officia nová do breviáře ⁶⁾.

Ke jménům papežů, kteří v dějinách římského breviáře na předním místě budou zapsáni, přibude nyní jméno *Pia X.* Bullou »*Divino afflatu*« ze dne 1. listopadu 1911 provedl papež Pius X. velikou a prospěšnou změnu ve způsobu, jímž dosud byl recitován římský breviář, rozděliv účelně žaltář, povznesl oslavu neděle a slíbil opravu celého breviáře.

Ale po pravdě Pius X. upraviv žaltář, povýšiv neděli a zrušiv přenášení svátků, začal již s opravou breviáře a důsledně i missálu římského. Vděčně jest vítati, že sv. Otec vydal a zavedl

¹⁾ Breviarium Romanum ex decreto SS. Concilii Tridentini restitutum. S. Pii V. Pontificis Max. jussu editum, Clementis VIII., Urbani VIII. et Leonis XIII. auctoritate recognitum.

²⁾ Gavantus. Comment. in Rubr. Brev. Romani. Colon. Agripp. 1705. Sect. II. c. I.

³⁾ Bulla „Quod a Nobis“ (r. 1568) na zač. breviáře.

⁴⁾ Bulla „Cum in Ecclesia Catholica“ (r. 1602) ibid.

⁵⁾ Bulla „Divinam psalmodiam“ (r. 1631) ibid.

⁶⁾ Na př. Breve „Nullo umquam tempore“ z 28. července 1882 č. 3551 auth. dekretů S. R. C.; aut. dekr. č. 3581, 3681, 3712, 3734, 3789.

hned nový žaltář a nečekal, až bude celý breviář přehlédnut a opraven, neboť osud oprav tak rozsáhlých bývá dosti nejistý! Již Benedikt XIV. chtěl breviář opravit a ustanovil komisi, která začala s opravou, ale nedokončila jí, poněvadž smrtí papežovou s opravy sešlo.

Na začátku bully vzpomíná Pius X. dávné snahy církevní, aby týdně v hodinkách byly recitovány co možno všechny žalmy, poněvadž obsahují vše, čeho jest třeba ke chvále Boží i k duchovnímu užítku recitujícího. Žalmy byly ovšem i dosud v žaltáři římského breviáře tak rozděleny, aby se týdně v neděli a o feriích všechny recitovaly; ale za minulá staletí přibýlo mnoho nových svátků, v jichž hodinkách dle dosavadních předpisů byly recitovány jiné žalmy. Mnoho žalmů připadajících jenom na neděle a ferie bylo zřídka recitováno, jiné zase často, některé i denně se opakovaly. Proto mnozí biskupové, zvláště na obecném sněmu vatikánském, prosili Apoštolskou Stolicí za úpravu breviáře, aby byl co možná celý žaltář týdně opět recitován. Svatý Otec přiznává se, že patřil také k biskupům, kteří toužili po úpravě, řka v bulle: »Hiscе vero postulationibus et votis, quae Nostra quoque ante susceptum Pontificatum fuerant... Nos concedendum duximus«.

Úkol nesnadný, jak by se nová úprava provedla, svěřil Pius X. komisi mužův učených, jimž zjevil i svá přání, a v Římě jest známo, s jak velikou účastí sledoval práci komise v celku i v jednotlivostech.

Předsedou komise jmenoval Pius X. Mons. Petra La Fontaine, tit. biskupa Charystijského, sekretáře Sboru obřadového a sekretářem Mons. Aristida Gasparriho, oficiála Sboru obřad. Členy komise byli: apošt. protonotář Mons. Dr. Petr Piacenza, prelát oficiál Sboru obřad. a professor liturgie v pap. semináři římském; Mons. Jan Bressan, sekretář papežův; Mons. Scipio Tecchi, konsultor Sboru obřad. a Minorita P. Paschalis Brugnani, zástupcové komise liturgicko-historické; P. Leopold Fonck, S. J., dr. filosofie a theologie, rektor biblického ústavu římského; Lazarista Josef d'Isengard, konsultor Sboru obřad. a moderator liturgické akademie; František Brehm, liturgický ředitel tiskárny Pustetovy v Řezně.

Komise radila se i s jinými znalci liturgickými, rozdělila žalmy, upravila antifony a sestavila nové rubriky. Z rozkazu sv. Otce posílala práci Sboru obřadovému, aby ji posoudil, opravil a sv. Otcí předložil. Člen komise P. Brugnani vydá spis, aby objasnil zásady, podle nichž žalmy byly voleny i rozděleny⁷⁾.

Pilnou práci vynikajících odborníků Pius X. veřejně uznává a praví, že schválil novou úpravu žaltáře *«utpote cum mente Nostra admodum congruentem»*.

Když byly návrhy schváleny, obstarala komise i typické vydání nového žaltáře v tiskárně vatikánské.

Úprava jest prvním krokem *k opravě* breviáře i missálu, jak výslovně sv. Otec praví: *«quoniam vero Psalterii dispositio intimam quamdam habet cum omni liturgia coniunctionem, nemo non videt, per ea, quae hic a Nobis decreta sunt, primum Nos fecisse gradum ad Romani Breviarii et Missalis emendationem»*. K opravě povolán bude zvláštní sbor znalcův.

Nová komise upraví kalendář vzhledem k počtu obecných svátků celé církve, opraví čtení historická, přehlédne a prozkoumá řeči i homilie sv. Otců církevních, opraví obecné rubriky a zavede nové části společné (Commune) pro několik vyznavačů (plurimorum Confessorum) a několik světic (plurimarum sanctarum mulierum)⁸⁾.

Dávaje žaltář znovu rozdělití měl sv. Otec dvě důležitých věcí na paměti: aby škody nevzala úcta svatých a těm, kdož jsou povinni breviář recitovati, aby nejen nebylo přitíženo, nýbrž spíše bylo uleveno.

S bullou zároveň vyšly nové rubriky a vydány byly zatímni předpisy (Praescriptiones temporariae).

⁷⁾ Dr. Petr Piacenza: „In Constitutionem „Divino afflatu“ Ss. D. n. Pii P. X. de nova Psalterii in Breviario Rom. distributione et in rubricas ad normam ipsius constitutionis servandas Commentarium“. Romae, Desclée et Soc., 1912, str. 26.

⁸⁾ Piacenza, Commentarium (uvedené v pozn. 7.) str. 27.

NOVÝ ŽALTÁŘ.

1. Bullou »Divino afflatu« jest dosavadní rozdělení žaltáře v římském breviáři prohlášeno za neplatné ode dne 1. ledna budoucího roku 1913. Všichni duchovní, světští nebo řeholní, kteří buď z povinnosti anebo dle obyčeje užívají při kanonických hodinách římského breviáře, nesplní povinnosti, nebudou-li od 1. ledna 1913 recitovati dle žaltáře a rubrik, jak nařizuje Pius X. Biskupům diecésním a řeholním představeným jest uloženo, aby nařízení sv. Otce provedli a vydali direktář pro rok 1913 podle nových předpisů (Praescript. tempor. I.).

2. Každý však může ihned se řídit novými rubrikami a recitovati podle nového žaltáře. I v chóru lze tak učiniti, souhlasí-li většina kapituly, aby byl ihned zaveden nový řád a žaltář.

3. Z tohoto terminu jest vyňat den Památky věrných zemřelých 2. listopadu r. 1912. Jeť nařízeno, aby se toho dne konaly hodinky a mše sv. sloužila již podle nového ustanovení Pia X.

4. Dokud nebude vydán opravený římský breviář a missál, nebudtež předkládány posv. Sboru obřadovému ustálené kalendáře (kalendaria perpetua) diecési nebo řeholních společností ani k opravě ani ke schválení, a nebudiž žádáno, aby byly povoleny nové svátky, nebo aby svátky byly povýšeny do vyšší třídy.

5. Nový žaltář má titul: *Psalterium Breviarii Romani cum Ordinario Divini Officii* jussu SS. D. N. Pii P. P. X. novo ordine per hebdomadam dispositum et editum. Editio typica. Romae, Typis polyglottis Vaticanis 1911.

Předeslán jest výnos sekretariátu posv. Sboru obřadového ze dne 15. listopadu 1911, jímž vydání vatikánské prohlášeno jest typickým, a jenom tiskaři Sboru obřadového smějí je dále vydávati, šetříce předpisův, které jim dal sekretariát téhož Sboru.

Výsada byla obnovena, výnos byl opakován a tudíž záporná odpověď dána byla dekretem Sboru obřadového ze dne 12. ledna

1912 na dotaz některých biskupů, mohou-li dovoliti svým tiskařům, aby nový žaltář vydali podle vydání vatikánského (Acta A. Sedis, An. IV. str. 83).

6. V čele žaltáře vytištěna jest bulla Pia X. »*Divino afflatu*« ze dne 1. listopadu 1911 a po ní nové rubriky s nadpisem: »*Rubricae in recitatione Divini Officii et in Missarum celebratione servandae ad normam Bullae »Divino afflatu«*; k rubrikám připojeny jsou: »*Praescriptiones temporariae*«.

Ačkoli nastaly značné změny, nařizují přece zatímni předpisy, aby se neopravovaly *obecné* rubriky breviáře ani missálu, dokud nebude provedena slíbená oprava celá.

Vydá-li tedy někdo breviář nebo missál, vytiskne v něm podle zatímního předpisu IV. d) dosavadní obecné rubriky beze změny a po nich přidá rubriky nové.

Ale nezbytnou potřebou bylo opravit rubriky *podrobné* (speciales), poněvadž pozbyly většinou platnosti nejen novými předpisy, nýbrž i úpravou svátků z roku 1911 a vedlo by ke zmatkům, kdyby v novém vydání breviáře a missálu zůstaly bez opravy. Proto vydal Sbor obřadový dne 23. ledna 1912 nový obecný dekret (Urbis et Orbis) udávající, co jest změnit v breviáři a missálu.

Změny mají nadpis: *Mutationes in Breviario et Missali Romano faciendae ad normam motu proprio de diebus festis, decretorum S. R. C. 24. et 28. Iulii 1911, et Constitutionis Apostolicae »Divino afflatu«* a provedou se takto:

a) Na začátku po bulle Urbana VIII. se vypustí čtyři výnosy Sboru obřadového a přidá se bulla Pia X. »*Divino afflatu*«.

b) V kalendáři obecném:

a) opraví se názvy dvou svátků sv. Josefa.

Dne 19. března: »*Commemoratio Solemnis S. Joseph, Sponsi B. M. V., Conf.*«; třetí neděli po Velkonocích: »*Solemnitas S. Joseph, Sponsi B. M. V. et Eccl. Univers. Patroni, Conf. dupl. I. Cl. cum Octava*«. O názvu svátku Božího Těla viz odst. f) a).

β) na jiný den se položí svatvečer i svátek sv. Jana Křt. a svátek Jména Panny Marie.

Svátek sv. Jana Křtitele se slaví ve čtvrtou neděli červnovou, svatvečer jeho v sobotu předchozí a svátek Jména P. Marie dne 12. září [v církv. prov. pražské zůstane jako dříve, viz odst. 25. A) b)].

γ) uvede se zvýšený řád (ritus) některých svátků a oktáv (osmých dnů).

Povýšeny jsou: dva svátky dvojně II. třídy »Slavnost sv. Josefa« na dvojný I. třídy s oktávou a »neděle nejsv. Trojice« na dvojný I. třídy; dva dvojně veliké »Proměnění Páně« (6. srpna) a »Posvěcení arcibasiliky (lateránské) Nejsv. Spasitele« (9. listopadu) na dvojně II. třídy; »Památka věrných zemřelých« (2. listopadu) na svátek dvojný (malý); oktávy (osmé dny) svátků dvojných I. třídy na dvojně veliké.

e) Po nezměněných dosavadních rubrikách obecných se položí nové rubriky bez zatímních předpisů.

d) Vypustí se vše další až k žaltáři a vloží se nové *tří přehledy* s výčtem svátků (Tres Tabellae ex Rubricis generalibus Breviarii et ex Rubricis iuxta Constitutionem »Divino afflatu« reformatis excerptae).

Dříve byly dva přehledy s předchozím (dvojitým) výčtem: α) svátků, neděl a ferií sestavených podle řádu (ritu) a β) svátků prvotných a druhotných (festa primaria, secundaria); nyní

I. jest jenom jeden předchozí výčet:

α) *neděl*: velikých I. a II. třídy;

β) *ferií*: výsadních a nevýsadních;

γ) *svátků*: dvojných I. třídy prvotných a jednoho dvojného I. třídy druhotného (Nejsv. Srdce Ježíšova); dvojných II. třídy prvotných a druhotných; dvojných velikých prvotných a druhotných; dvojných nebo polodvojných prvotných a druhotných.

II. Přehledy udávají, jak se upraví kalendář (direktář):

α) připadají-li dvoje hodinky vždy téhož dne (»si occurrat eodem die perpetuo«),

β) připadají-li dvoje hodinky téhož dne jenom někdy (»si occurrat eodem die accidentaliter«),

γ) setkávají-li se dvoje hodinky v nešporách (»quando concurrunt«).

III. K novým přehledům přidáno jest patnáct vysvětlujících poznámek.

e) Místo starého žaltáře se vytiskne nový (s ordinariem).

f) Opraví se podrobné rubriky změněné novými předpisy:

α) v částech době vlastních (»in proprio de Tempore«).

Po neděli sv. Trojice se opraví také nadpis svátku Božího Těla: Commemoratio Solemnis SS. Corporis D. N. I. C.* místo »Festum«.

β) v částech světcům vlastních (»in proprio Sanctorum«)

γ) v částech světcům společných a v posledních částech breviáře (in communi Sanctorum et sequentibus partibus Breviarii«).

g) Zrušené hodinky votivní (officia votiva) se vypustí (viz odst. 41.).

Žaltář sestává ze dvou částí; první sluje: »*Ordinarium* Divini officii iuxta Ritum Romanum persolvendi«, druhá má nadpis: »*Psalterium* Breviarii Romani per omnes ac singulos Hebdomadae dies dispositum«.

ORDINARIUM.

7. Část »Ordinarium« jest *nová*, a připomíná obdobné části »Ordinarium Missae« v graduálu římském a »Ordo missae« v missálu.

Sem sneseno vše, co dosud bylo v rubrikách obecných i podrobných, aby jasna byla kostra celého breviáře:

a) Podstatou ordinaria jsou *rubriky* ukazující, jak spořádány (ordo, pořádek) jsou hodinky. V pořádku hodinek není změny.

b) Kromě rubrik jsou vytištěny v ordinariu:

a) *stálé části hodinek* opakující se denně nebo často

Denně se říkají na př.: začátek hodinek, žalm »Venite exultemus«, hymny, absoluce a benedikce, neměnitelné části v primě a kompletáři, chvalozpěvy »Benedictus« a »Magnificat«; často se říkají na př.: hymnus »Te Deum«, nová vzpomínka Všem svatých a Kříže, prosby.

β) *proměnlivé části hodinek* opakující se v liturgických dobách církevního roku.

Na př. v adventě, postě, době pašijové a velkonoční: invitoria a hymny v matutinu; kapitula, hymny a verše ve chvalách a nešporách; ferialní antifony a krátké čtení v primě; ferialní intifony, kapitula a odpovědky v terci, sextě a noně; odpovědky v kompletáři

8. Ordinarium se začíná modlitbou »*Aperi*«, která má nadpis »Ante Divinum officium«. Rubrika pod nadpisem ohlašuje *novinku*, že Pius X. udělil na modlitbu tuto odpustky sto dní; nové jest rovněž, že jest říkati »hanc tibi *Horam* persolvo,« recituje-li se jediná hodinka. Připomíná též rubrika, že se říká vždy v čísle jednotném: »persolvo«, tedy ani v choru ne v čísle množném.

9. V ostavci s nadpisem »*Ante singulas Horas*« se uvádí »Pater noster, Ave Maria, Credo« s rubrikou, kdy se recitují. *Nový jest* předpis, že jest říkati »Pater noster« a »Ave Maria« před chvalami, recituje-li se soukromě oddělené od ma-

tutina; dříve tak nebyvalo, neboť Sbor Obřadový výnosem č. 3574 (z 18. května 1883), prohlásil: »Laudes autem inchoandas ut in Psalterio« t. j. podle starého žaltáře bez »Pater noster« a »Ave Maria«.

10. Oddělení »*Ad Matutinum*« obsahuje nejprve žalm 94.: »Venite exsultemus«. Přidána jest rubrika, že jest (v choru) klekati při slovech »venite adoremus et procidamus ante Deum«.

11. Následující odstavce přehledně udávají, kde hledati jest Invitatorium a hymnus 1) per Annum, v neděle a o feriích; 2) Tempore Adventus; 3) Tempore Quadragesimae; 4) Tempore Passionis; 5) Tempore Paschali; 6) In Festis.

Invitatorium a hymnus nedělní i ferialní »per annum« jsou v žaltáři, sváteční jsou buď vlastní nebo společné (Commune), jako dosud; pro církevní doby, uvedené pod číslý 2—5, jsou invitoria a hymny celé otištěny v Ordinariu.

12. V odstavci s nadpisem »In officio novem Lectionum« následuje kostra tří nokturnů s rubrikami; absoluce a benedikce jsou nyní také vytištěny v ordinariu.

Přidána jest nová rubrika o výzvě k benedikci před čtením v matutinu, primě a kompletáři; mimo chór jest říkati před benedikcí »Iube, Domine, benedicere«, ale v chóru »Iube, domine, benedicere«, poněvadž čtoucí žádá představeného nebo hebdomadáře o požehnání. Zpívá-li biskup v slavných hodinkách jitřních poslední čtení, říká též »Iube Domine benedicere« a chór odpovídá »Amen« místo poslední benedikce.

Ostavec »In officio trium Lectionum« má rubriku, jak upravit jest nokturn jediný.

V novém žaltáři jest matutinum každého dne rozděleno na tři nokturny po třech antifonách, třech žalmech a verších s odpovědi; mají-li hodinky jenom jeden nokturn, říká se všech devět žalmů s antifonami bez přestávky, vynechávají se verše s odpovědí určené pro první i druhý nokturn a po deváté antifoně se říká verš s odpovědí z nokturnu třetího (viz odst. 39. b), 40. b), 42.).

Absoluce i benedikce ve všech případech zůstávají jako dosud

13. V další rubrice vykládá se o odpovědce (responsorium) po nokturnech a hymnu »Te Deum«, který jest celý uveden.

Hymnus »Te Deum« má v ordinariu nový nadpis:

»Hymnus Ambrosianus«. Dosavadní nadpis »Hymnus SS. Ambrosii et Augustini« nezůstal, poněvadž nelze za původce hymnu pokládati sv. Ambrože a sv. Augustina. »Hymnus Ambrosianus« jest název ode dávna v církvi obvyklý a proto přijat jest do ordinaria, ač se původ hymnu důvodně přičítá sv. Nicetovi, biskupu z Remesiany v Dacii, vrstevníku a příteli sv. Paulina, biskupa nolského⁹⁾.

Ve zvláštním odstavci se připomíná, jak ukončiti jest matutinum, oddělili se v soukromé recitaci od chval (viz odst. 9.).

14. Podobně jako pro »Matutinum«, udán jest pořádek a uvedeny jsou rubriky v oddělení »*Ad Laudes*«. Kapitula, hymny a verše před »Benedictus« ferialní doby adventní, postní, pašijové a velkonoční jsou opět po odstavcích s nadpisy vytištěny celé.

15. Po kantiku »Benedictus«, jež rovněž celé jest otištěno, vykládá rubrika nového odstavce, kdy recitovati jest prosby ferialní (*preces feriales*), které se nacházely dříve v žaltáři, v pondělních hodinkách.

V prosbách jsou tyto *změny*:

a) jsou stejné ve chvalách i nešporách; žalm (»De profundis« ve chvalách a »Miserere« v nešporách) jest *vynechán*;

b) před dosavadním veršem »Dñe salvum fac regem« přidán verš za papeže: »Oremus pro beatissimo Papa nostro N.« s odpovědí: »Dñus conservet« jako v litaních ke všem Svatým, a *vynechává se*, je-li Apoštolský stolec uprázdňen;

c) zcela *nový* jest verš za diecesního biskupa »*Orémus et pro Antistite nostro N.*«, odpověď: »*Stet et pascat in fortitúdine tua, Dómine, in sublimitate nóminis tui.*«, a neříká se v Římě, jakož i v diecési, kde stolec biskupský jest uprázdňen;

d) před veršem za věrné zemřelé přidán verš »Orémus pro benefactoribus nostris« s odpovědí jako v litaních ke všem Svatým.

16. Přidán jest zvláštní odstavec o »Suffragium de omnibus Sanctis«. V předpisech o vzpomínce Svatých nastaly *veliké změny*:

⁹⁾ Piacenza, jmenované Commentarium, str. 120. a P. Cl. Blume S. J., „Ursprung des Ambrosianischen Lobgesanges“ Stimmen aus Maria Laach 1911, str. 489–503.

a) Místo mnoha vzpomínek obecných (Commemorations communes seu Suffragia Sanctorum), které byly v dosavadním žaltáři před kompletářem, ustanovena jest vzpomínka *jediná, stejná* ku chvalám i k nešporám: *Ant.* Beata Dei Genitrix Virgo Maria, Sanctique omnes intercedant pro nobis ad Dominum. *Ů.* Mirificavit Dominus Sanctos suos. *Ř.* Et exaudivit eos clamantes ad se. — Orémus. — Modlitba »A cunctis nos« jako v missálu (č. 2.).

b) Vzpomínka Svatých se neříkala v adventě, době pašijové a mezi oktávami; podle nových rubrik, kromě dosavadního omezení, odpadne též, bude-li kommemorován zjednodušený svátek dvojný (festum duplex simplicatum).

Za doby velikonoční místo vzpomínky všech Svatých bude vzpomínka Kříže (comm. de Cruce), a opět stejná pro chvály i nešpory. Předepsána jest vzpomínka, jež byla dosud ve chvalách pro čas velikonoční: *Ant.* »Crucifixus surréxit«. *Ů.* »Dicite in nationibus«. Modlitba »Deus, qui pro nobis Filium tuum«.

17. V oddělení »*Ad Primam*« uveden hymnus »Jam lucis orto sidere« a rubriky, kde hledati *Antifony* k primě. Antifony ferialní doby postní a pašijové jsou v ordinariu, ostatní jsou v žaltáři anebo vlastní podle doby. Rubriku o žalmech v primě vysvětlíme nejednací o žaltáři [viz odst. 28., 35., 38. a), 42.]. Kapitula »*Regi saeculorum*« a »*Pacem et veritatem*«, odpovědka »Christe, Fili Dei vivi« obecná, a pro dobu pašijovou i velikonoční jsou v ordinariu.

18. Prosby (preces) v primě jsou dvojí, jako dosud: nedělní a ferialní; oboje i s rubrikami jsou zvláště odděleny; *nové* jest, že prosby v *nedělních* hodinkách řádu polodvojného (semi-duplex) kromě dosavadního omezení odpadnou, kommemoruje-li se zjednodušený svátek dvojný (viz odst. 25. a 28.). Na ferialní prosby dob kajících zjednodušený svátek dvojný nemá vlivu.

»Confiteor« se říká dvojím způsobem:

a) v chóru kněžském dvakrát; napřed je říká hebdomadář, potom chór, měníce slova vobis fratres, vos fratres, tibi pater, te pater;

b) mimo chór kněžský jednou beze slov »vobis fratres«,

»tibi pater« etc., recitují-li *a*) jeden nebo dva s o u k r o m ě, anebo *β*) řeholnice v chóru.

19. Nezměněny zůstaly předpisy v primě o závěrečném krátkém čtení (*Lectio brevis*), jehož texty pro všechny neděle a ferie jsou v ordinariu; v primě sváteční jest kapitulum z nony čtením krátkým, jako dosud.

20. Pro ostatní malé hodinky uvedeny jsou ve zvláštních odděleních s nadpisem »*Ad Tertiam, Ad Sextam, Ad Nonam*« hymnus a rubriky o antifonách i žalmech.

Kapitula a odpovědky pro obyčejné neděle i ferie v roce a pro ferie velkonoční, pro *ferie* adventní, postní a pašijové též s antifonami, jsou vytištěna v ordinariu v dosavadním znění; pro *neděle* doby adventní, devítníkové, postní, pašijové a velkonoční jsou vlastní (*proprium de Tempore*) jako dosud. Předpisy o prosbách ferialních v těchto hodinách zůstaly nezměněny.

Antifony v malých hodinách, primě, terci, sextě a noně, *svátků dvojných* velikých i malých (*duplex majus et minus*) *polodvojných* (*semiduplex*) i *jednoduchých* (*simplex*) jest říkati z připadajícího dne (*feria*) podle nového *žaltáře*; svátky dvojné I. a II. třídy, *všecky* svátky Páně, Panny Marie, sv. andělů, sv. Jana Křt., sv. Josefa, sv. Apoštolův a všechny jejich celé oktávy, svatvečery před Narozením a Zjevením Páně, svatvečer svatodušní a pátek po oktávě Nanebevstoupení Páně mají antifony vlastní, nebo z částí společných (*Commune Sanctorum*), jako dosud (viz odst. 34. a 35.).

21. *Knešporám* udávají rubriky v ordinariu, kde hledati jest *kapitulum a hymnus* v různých dobách církevního roku; pro *ferie* adventní, postní, pašijové a velkonoční jsou kapitula a hymny vytištěny v ordinariu, pro neděle obecné v roce jsou v žaltáři a pro neděle právě jmenovaných zvláštních dob jsou vlastní (*proprium de Tempore*), vesměs jako dosud. O prosbách a vzpomínce (*suffragium*) všech Svatých a Kříže platí, co řečeno bylo ve chvalách.

22. *Kompletář* se počíná rubrikou, která výslovně připomíná, že se před ním neříká »*Pater noster*« ani »*Ave Maria*«; »*Confiteor*« uvedeno jest ve dvojím znění pro chór a recitaci soukromou nebo řeholnic v chóru, jako v primě. Po kapitulu »*Tu autem in nobis es*« přidána jest odpovědka v době pašijové (bez

Gloria Patri). *Nové* jest, že prosby v kompletáři nedělním se neříkají, byla-li v nešporách vzpomínka svátku dvojného nebo oktávy [viz odst. 25. B)].

Závěrečná rubrika připomíná, že se říkají kompletář a předcházející hodinky podle uvedeného pořádku celý rok, vyjímajíc poslední tři dny Svatého týdne (viz odst. 36.), svátek a oktávu velkonoční, jakož i den Památky všech věrných zemřelých (viz odst. 43.).

23. V novém oddělení s nadpisem »*Post singulas Horas*« uvádějí se čtyři mariánské antifony s příslušnými modlitbami, jimiž se zakončuje officium. Rubriky přesně vykládají, kterak ukončiti jest officium nebo jednotlivé hodinky jak v choru, tak soukromě.

24. Poslední oddělení v ordinariu má nadpis »*Post divinum Officium*« a obsahuje modlitbu »*Sacrosanctae*«; podobně jako na začátku hodinek u modlitby »*Aperi*« připomíná rubrika, že se modlitba »*Sacrosanctae*« říká »*laudabiliter*«, a podmínku, aby se říkala »*flexis genibus*« objasňuje výkladem, »*praeterquam ab iis, qui ob certam infirmitatis vel gravioris impedimenti causam nequeant genuflectere*«.

V doplněné rubrice se uvádí nová úleva slovy »*ob... gravioris impedimenti causam*«, pro vážnou překážku. Původní prostá podmínka »*et dicitur flexis genibus*« byla Piem IX. zmírněna pro churavé (obecný indult Urbis et Orbis ze 7. ledna 1856).

Tak se končí Ordinarium.

Přehlédneme-li ještě jednou úpravu nového oddělení, uvítáme vděčně, že bylo zavedeno. Rubriky jasně a přesně jsou vyjádřeny, kde bylo nutno doplněny a vše jest soustavně srovnáno, takže v novém žaltáři první rubrika u každé hodinky odkazuje: »*Omnia ut in Ordinario, praeter sequentia*«.

VLASTNÍ ŽALTÁŘ.

Nový žaltář, »Psalterium Breviarii Romani per omnes ac singulos Hebdomadae dies dispositum«, jest rozdělen dle sedmi dnů na sedm hlavních částí nadepsaných: »Dominica«, »Feria secunda« etc. ... »Sabbato«. V každé části jsou žalmy ke všem hodinkám od matutina do kompletáře. Liší pak se nový žaltář od starého:

a) *rozdělením*. Dříve převládalo rozdělení podle hodin, hlavně matutina s chvalami a nešpor, jimž bylo podřaděno rozdělení podle dnů;

b) *výběrem žalmů*. V novém žaltáři jsou denně jiné žalmy v každé hodině, kdežto v starém střídaly se jen částečně. V matutinu, chvalách a nešporách ferialních byly sice denně jiné žalmy, ačkoli se ve chvalách denně opakovaly skupiny žalmů 64. a 66. na třetím a žalmů 148., 149. a 150 na pátém místě; malé hodinky (mimo jeden žalm ve ferialní primě), a kompletář byly vždy stejné; ostatně zřídka bylo officium ferialní;

c) *počtem žalmů* v některých hodinkách.

V matutinu jest vždycky jenom devět žalmů, místo dosavadních osmnácti nedělních a dvanácti ferialních. Ve chvalách jsou pouze čtyři žalmy s kantikem na čtvrtém místě a odpadnou skupiny žalmů 64. a 66. i žalmů 148., 149. a 150. Kompletář má jen tři žalmy místo dosavadních čtyř.

Dlouhé žalmy jsou rozděleny na odstavce a označeny nadpisem na př. Psalmus 77. I., 77. II. ..., 77. VI.

Jest patrné, že zejména co do počtu a úpravy žalmů proveden byl úmysl sv. Otce v bulle »Divino afflatu« projevený: »ne molestius Divini officii onus clericis, immo temperatius evaderet«.

Vysvětlující rubriky nového žaltáře, uvedeme po řadě, jak upraveny jsou dle nových předpisů hodinky nedělní, sváteční a ferialní

I. HODINKY NEDĚLNÍ.

25. Podle úmyslu sv. Otce jest zásadou nových rubrik, aby co možno každá neděle, nejen »veliká«¹⁰⁾, jako dosud, nýbrž i »malá«, měla celé hodinky s vlastním formulářem mešním. Proto

A) stala se v rubrikách dvojí změna na prospěch neděle malé:

a) *Připadá-li* (occurentia) svátek dvojný veliký nebo malý na neděli malou, zjednoduší se (duplex simplicatum) a kommemoruje se, jako dříve svátek polodvojný. Na př. kdo se bude r. 1912

dít novými předpisy, zjednoduší o nedělích: 21. dubna svátek sv. Anselma, 5. května sv. Pia V., 19. května sv. Petra Coelest. 23. června sv. Paulina, 30. června svátek Památky sv. Pavla atd.

Připadá-li na neděli svátek marianský dvojný veliký nebo oktáva, osmý den (dies Octava) marianského svátku, zjednoduší se podle nového předpisu a mimo vzpomínku v obojích nešporách a chvalách jest marianský i závěr hymnů: »Jesu, tibi sit gloria, qui natus es de Virgine« i verš odpovědky v primě »Qui natus es de Maria Virgine«, mimo dobu adventní (Dekr. Sb. obř. z 30. prosince 1911). Na př. r. 1912 podle nového předpisu byl by zjednodušen svátek Apparitionis B. M. V. dne 11. února o druhé neděli po devítníku.

Neděle malá ustupuje pouze všem svátkům Páně, jejich oktávě (dies Octava) a svátkům dvojným I. a II. třídy. R. 1912 na př. 29. září ustoupí neděle svátku Dedicationis S. Michael. Archang., dvojnému II. tř.; 27. října oktávě Posvěcení chrámu jakožto svátku Páně.

Proto také neděle v oktávě Narození Páně nebude příště ustupovati svátku sv. Tomáše muč. (29. prosince), ani sv. Silvestra papeže (31. prosince), jak výslovně připomíná nová rubrika [v. odst. 34. b)].

b) *Trvale umístiti* (assignatio perpetua) na neděli malou lze jenom svátky Páně a dvojně I. a II. třídy, ne však dvojně, veliké nebo malé. Na př. zůstane umístěn na neděli II. po Zjev. P.,

¹⁰⁾ Neděle veliké (Dominicae majores) jsou dvojí: I. třídy (1. adventní 1. postní, Smrtelná, Květná, Hod Velikonoční, Bílá, Hod Svatodušní, Nejsv. Trojice) a II. třídy (2., 3., 4. adventní, tři devítníkové, 2., 3. 4. postní).

svátek Jména Ježíš; na II. neděli v říjnu svátek Posv. Růžence P. M., dvojný II. třídy a pod.; u nás zůstane svátek Jména P. M. v neděli po Narození P. M., poněvadž je dvojný II. třídy, ačkoliv v kalendáři všeobecném jakožto duplex maius jest nyní novým předpisem položen na den 12. září a pod. Svátek sv. Rodiny, S. Familiae Jesu, Mariae, Joseph, dvojný veliký, jenž dovolen jest pro některé diecése, rovněž zůstane na III. neděli po Zjev. P., poněvadž se čítá ke svátkům Páně¹¹⁾.

B) Každé neděli, veliké i malé, ač jest řádu jenom polodvojného, dostalo se *nebývalé přednosti* před četnými svátky řádu vyššího, *setkává-li se s nimi v nešporách* (concurrentia). Jestliž zásadou nových rubrik, aby každá neděle měla co možná celé nešpory. Některé svátky hlavní podrží ovšem přednost před nedělí, která v nešporách ustoupí a bude jí jenom vzpomenuť (commemoratio Dominicae).

a) Neděle veliká ustupuje v nešporách pouze svátku dvojnému I. nebo II. třídy. Na př. r. 1912 v sobotu dne 30. listopadu svátek sv. Ondřeje apoštola, dvojný II. třídy, setkává se v nešporách s první nedělí adventní, velikou nedělí I. třídy, a bude míti druhé nešpory se vzpomínkou první neděle adventní. Kdyby byla na př. dne 17. prosince neděle adventní, ač jest jenom řádu polodvojného, měla by celé druhé nešpory se vzpomínkou následujícího svátku, dvojného velikého, Exspectatio Partus B. M. V.

b) Neděle malá ustupuje v nešporách svátkům I. nebo II. třídy, všem svátkům Páně a jejich dnu oktávě (dnu osmému). Na př. r. 1912 dne 16. června bude míti třetí neděle po sv. Duchu druhé nešpory celé se vzpomínkou následujícího svátku dvojného velikého, sv. Norberta; dne 22. června bude míti v pražské církevní provincii čtvrtá neděle po sv. Duchu celé první nešpory se vzpomínkou osmého dne (oktávy) sv. Víta, dvojného velikého; v sobotu dne 15. června podrží celé druhé nešpory svátek sv. Víta, dvojný I. třídy. — Jiný příklad: v kostelích, které jsou zasvěceny památce Proměnění Páně, jest svátek ten dne 6. srpna dvojným

¹¹⁾ V. Ephemerides Liturgicae r. 1903: Commentar. k dekr. posv. Sboru obřad. ze 4. března 1901, str. 132. Jest festum Domini, ale „festum complexum“ (ibid. 1901, str. 171), má „subiectum complexum, quod recolitur, nempe praeter Dominum, Deipara et S. Joseph“ (ibid. 1899, str. 109).

I. třídy¹²⁾ s oktávou dne 13. srpna řádu dvojného velikého; kdyby byla 14. srpna neděle, ustoupí v nešporách oktávě Proměnění Páně jakožto svátku Páně.

První nešpory nedělní počínají se podle nových předpisů antifonami a žalmy sobotními, kdežto dříve se začínaly teprve nedělním kapitulem. Důsledně nařizuje proto nová rubrika, aby se v adventě k žalmům sobotním v nešporách vzaly antifony od chval připadající neděle adventní¹³⁾.

26. Porovnáme-li podrobně nový žaltář nedělní se starým, shledáme změny v každé hodině.

Matutinum jest nejvíce změněno.

Invitatorium pro obecné neděle v roce je dvojí: a) o nedělích po Zjevení Páně (ode dne 14. ledna) a po sv. Duchu ode dne 28. září do 26. listopadu: »Adorémus Dóminum, * Quóniam ipse fecit nos«;

b) od třetí neděle po sv. Duchu až do dne 27. září: »Dóminum, qui fecit nos, * Veníte, adorémus«.

Dříve bylo jediné invitatorium pro všechny obecné neděle v roce, podobné nynějšímu prvnímu: »Adorémus Dóminum, * qui fecit nos«.

Ze šestnácti žalmů zůstalo devět: v prvním nokturnu 1., 2. a 3., v druhém 8., 9. I., 9. II. (začíná veršem 11. Psallite Dño) a v třetím 9. III. (Ut quid, Dñe, recessisti), 9. IV. (Exsurge Dñe Deus) a 10.

Antifony a verše neděl adventních a velikonočních i verše doby postní a pašijové zůstaly nezměněny, ale antifony a verše obyčejných neděl v roce jsou nové, mimo druhou antifonu a verš v I. nokturnu.

Čtení nedělní budou jako dosud vlastní (*Proprium de Tempore*).

27. Žalmy ke *chvalám* jsou dvojí, jedny pro neděle adventní, menší v roce a v době velikonoční, druhé pro neděle devítníkůvé postní a pašijové. Rozdělení dostalo v nových rubrikách název »schema« = pravidlo; rozeznává se tedy dvojí pravidlo: »schema

¹²⁾ Novými předpisy zároveň s památkou Posvěcení arcibasiliky Lateránské jest povýšen na dvojný II. třídy [viz odst. 6. b) γ)].

¹³⁾ Nové výsady nedělní obsahují nové rubriky tit. III. č. 1., 2., 5., tit. IV. č. 3., tit. V. č. 1., 2., tit. VII. č. 3., 4.

Laudum prius et posterius« a označeno jest nadpisem »Ad Laudes I.«, »Ad Laudes II.«

a) Chvály prvního pravidla obsahují: I. ž. 92., II. ž. 99., III. pouze ž. 62.¹⁴⁾, IV. píseň (canticum) Benedicite, V. pouze ž. 148. Nové jest, že pro neděle malé v roce má každý žalm zvláštní antifonu; dříve byly jen tři antify, z nichž zůstala pouze antifona »Tres pueri« k písni Benedicite. V době velikonoční jest místo dosavadních tří antifon jediná, jenom trojí »Alleluja«. Neděle adventní mají vlastní antify, jako dříve.

b) Chvály druhého pravidla, pro neděle od devítníku až do Květné, mají I. ž. 50., II. ž. 117. (Confitemini), III. pouze ž. 62., IV. novou píseň »Benedictus es Dñe Deus patrum nostrorum« z Daniele III. kap. v. 52.—57., první část písně tří mládenců v peci ohnivé, rozdělenou na sedm veršů, V. pouze ž. 148.

Antify jsou vlastní (proprium de Tempore), jako dříve, ale některé byly důsledně změněny podle nové úpravy žalmův; antify, které byly ze žalmů, nyní ve chvalách vynechaných, jsou nové, a to:

a) pátá antifona druhé neděle po devítníku (Sexagesima): »In excelsis * laudate Deum.«

β) třetí antifona třetí neděle postní: »Adhaesit anima mea * post te, Deus meus.«

γ) třetí antifona čtvrté neděle postní: »Me suscepit * dextera u a, Domine.«

Kapitulum, hymnus, verš a antifona k »Benedictus« v obojích chvalách se řídí dosavadními předpisy.

Vzpomínka (Suffragium) všech Svatých nebo Kříže v době velikonoční kromě dosavadního omezení odpadá ve chvalách podle nového předpisu, je-li kommemorován zjednodušený svátek dvojný¹⁵⁾.

28. *Prima nedělní* ve shodě s chvalami jest rovněž dvoji:

a) jsou-li chvály dle prvního pravidla, recitují se v primě tři žalmy: I. ž. 117. Confitemini, II. ž. 118. I. Beati immaculati, III. ž. 118. II. Retribue servo tuo ;

¹⁴⁾ Viz str. 34. c).

¹⁵⁾ Viz č. 16 b) a 25.

b) jsou-li chvály dle druhého pravidla, říkají se v primě čt y ř žalmy: I. 92. Dominus regnavit, II. 99. Jubilate, III. ž. 118. I., IV. ž. 118. II.

Značně jsou změněny předpisy o »Symbolum Athanasianum«, které se nebude tak často říkati jako dříve. Odpadá podle nových rubrik především o všech nedělích velikých¹⁶⁾, vyjímajíc neděli Nejsv. Trojice. O nedělích malých po Zjevení Páně a po sv. Duchu se říká, je-li jejich officium, ale odpadá je-li kommemorován zjednodušený svátek dvojný nebo kterýkoli den některé oktávy. Na př. r. 1912 říkali bychom Symbolum jen třikráte: na Nejsv. Trojici, a o nedělích 28. ledna a 17. listopadu; ve farnostech, kde mají patrocinium sv. Martina, odpadlo by Symbolum též 17. listopadu, poněvadž se slaví patrocinium s oktávou.

Prosby (preces) v primě nedělní kromě dosavadního omezení odpadají, je-li kommemorován zjednodušený svátek dvojný¹⁷⁾. Na př. r. 1912 4. února o neděli devitníku odpadají prosby, poněvadž je kommemorován dvojný svátek sv. Ondřeje Cors.; rovněž 17. března o 4. neděli postní (sv. Patrika).

29. V ostatních třech malých hodinkách, *terci*, *sextě* a *noně*, zůstaly žalmy nezměněny. Jsou to, jako dosud, další část žalmu 118., které jsou všechny opatřeny novým nadpisem »Psalmus 118« s číslem oddílu: 118. III., 118. IV. atd.

30. Změny jsou také v antifonách u všech malých hodiněk obyčejných nedělí. Ke každé malé hodině jest nová antifona a v čase velikonočním jest antifonou jenom trojí »Alleluja«; dříve bývalo trojí »Alleluja« antifonou pro obyčejné neděle celého roku, k níž se přidávalo v době velikonoční čtvrté »Alleluja«. Nezměněny jsou předpisy o kapitulech a sponsoriích v malých hodinkách.

31. V *nešporách* pro neděle celého roku zůstaly všechny žalmy jako dosud: I. ž. 109. »Dixit Dñus«, II. ž. 110. »Confitebo r« III. ž. 111. »Beatus vir«, IV. ž. 112. »Laudate pueri«, V. ž. 113. »In exitu«.

Antifony o nedělích adventních jsou vlastní (Proprium d Tempore, ze chval); o nedělích velikonočních jest opět trojí »Alle-

¹⁶⁾ Viz pozn. 10. u č. 25.

¹⁷⁾ Viz č. 18 a 25 A).

luja« jedinou antifonou pro všechny žalmy; pro ostatní neděle má každý žalm zvláštní antifonu, z nichž první a čtvrtá zůstaly, jako dříve, kdežto ostatní tři jsou nové. Kapitulum, hymnus, verš a antifona k »Magnificat« řídí se dosavadními předpisy.

O nešporní vzpomínce všech Svatých nebo Kříže platí, co řečeno o chvalách (odst. 27.).

32. V *kompletáři* nedělním odpadá ž. 30. »In te, Dně, speravi« (vlastně jenom šest prvních jeho veršů), který jest nyní v pondělní sextě. Zůstaly žalmy 4., 90. a 133., které se říkají také o některých svátcích (odst. 35. a 36.). V ostatních částech se kompletář nezměnil. Byla-li v nešporách vzpomínka zjednodušeného svátku dvojného, odpadají také prosby (viz odst. 22.).

II. HODINKY SVÁTEČNÍ.

33. Svátky jsou jako dříve podle *řádu* (ritu) troji: dvojné, polodvojné a jednoduché. Dvojné jsou čtyř druhů: a) I. třídy, b) II. třídy, c) veliké, d) malé.

Podle dosavadních předpisů převládaly v roce hodinky sváteční, poněvadž na většinu dní připadají svátky, dvojné čtyř druhův a polodvojné; svátky jednoduché (festa simplicia) obyčejně nemívaly hodinek.

Připadl-li svátek dvojný I. a II. třídy, veliký a z malých svátek učitelů církevních na vymezený den, přenášel se (translatio, Rubr. gen. Brev. X. n. 1.) a byl slaven v jiný volný den (festum translatum). Novými předpisy (Tit. III.) nastala však veliká změna:

a) Svátky dvojné veliké a učitelů církevních *se nepřenášejí*, nýbrž *zjednoduší se*, vzpomíná se jich v obojích nešporách i chvalách, a čte se z nich deváté čtení dějepisné (lectio historica), dovolují-li rubriky.

b) Také *úprava* hodinek svátečních jest jiná, než dosud. Dříve v matutinu často se opakovaly mnohé žalmy, poněvadž hodinky sváteční se braly většinou ze společných částí (commune); ve chvalách a malých hodinkách byly vždy stejné žalmy, nedělní, podle zásady, že neděle jest svátkem ve vlastním slova smyslu; také v nešporách svátečních říkaly se pravidelně žalmy nedělní kromě žalmu pátého, který se často střídal.

Podle nových předpisů jsou svátky rozděleny na dvě skupiny: první, obsahující slavné svátky a dny rázu výjimečného, má hodinky skoro beze změny, jako dosud; druhá, do níž náležejí ostatní svátky dvojné, veliké i malé, a polodvojné, spravuje se novými předpisy a má změněný řád hodiněk. O obou skupinách podrobně pojednáme.

A) HODINKY SVÁTEČNÍ RÁZU VÝJIMEČNÉHO.

34. Do první skupiny náležejí (Nové rubr. Tit. I. č. 2.):

a) všechny svátky Páně a jejich celé oktávy t. j. všechny dny v oktávě (dies infra Octavam) i den osmý (dies Octava). Rubriky přidávají poznámku »quando de eis persolvendum sit Officium«, jsou-li jejich hodinky, poněvadž připadá-li v oktávě Zjevení Páně svátek dvojný I. třídy, jsou jeho hodinky; v oktávě Božího Těla slaví se podle nových předpisů jenom připadající svátky dvojné I. třídy (dekr. Sb. obř. z 24. července 1911 a 23. ledna 1912); v oktávě Nanebevstoupení Páně slaví se všechny připadající a trvale přeložené svátky dvojné i polodvojné;

b) neděle v oktávě Narození P., Zjevení P., Nanebevstoupení P. a Božího Těla, jsou-li jejich hodinky. Neděle v oktávě Zjevení Páně a Božího Těla ustupuje připadajícímu svátku dvojnému I. třídy, druhé dvě neděle podle nového předpisu ustupují připadajícímu svátku dvojnému I. a II. třídy¹⁸⁾.

Neděle v oktávě Narození Páně má proto hodinky podle výslovné zmínky nové rubriky (Tit. III. č. 2.), připadá-li na ni dvojný malý svátek sv. Tomáše muč. (29. prosince) nebo sv. Silvestra papeže (31. prosince), a svátek se zjednoduší [odst. 25. A) a)].

Připadá-li svátek Narození Páně nebo následující některý svátek sv. Štěpána, sv. Jana Ev. anebo Mláďátek na neděli, nevzpomíná se neděle, nýbrž jsou hodinky nedělní až v den po svátku sv. Tomáše muč. (Dekr. Sb. obř. z 23. ledna 1912).

Neděle (Dominica vacans) připadající na svátek Obřezání Páně anebo na následující dni až do Zjevení Páně nemá hodiněk (Nová rubrika post Festum Circumcisionis podle dekr. Sb. obř. z 23. ledna 1912).

¹⁸⁾ Viz č. 25 A) a).

c) svatvečer před Zjevením Páně a před Hodem Svatodušním; svatvečer před Narozením Páně od chval až do nony, jako dosud;

d) pátek po oktávě Nanebevstoupení Páně, nepřipadá-li svátek dvojný nebo polodvojný, jemuž by ustoupil, jako dnové v oktávě Nanebevstoupení P.;

e) všechny svátky Panny Marie, sv. andělů, sv. Jana Křtitele, sv. Josefa, sv. apoštolů v jejich celé oktávě, jsou-li jejich hodinky.

Rubrika praví »všecky« svátky, nejen obecné, pro celou církev závazné, a prvotné (festa primaria), nýbrž i druhotné (festa secundaria), a ty, které jsou povoleny pro některé diecése, řehole nebo některá místa (festa pro aliquibus locis), na př. z druhotných obecných svátky sv. Petra: Cathedra Romae (18. ledna), Cathedra Antiochiae (22. února), ad Vincula (1. srpna); sv. Pavla: Obrácení (25. ledna) a Vzpomínka (30. června); sv. Jana před branou Latinskou (6. května); Stětí sv. Jana Křt. (29. srpna); ze svátků místních na př. Rozdělení sv. Apoštolů (15. července);

f) všechny svátky dvojné I. a II. třídy i jejich celé oktávě, jsou-li jejich hodinky.

Oktáva, den osmý (dies Octava), všech svátků dvojných I. i II. třídy byla dosud řádu dvojného malého. Novými předpisy zavedena jest změna a oktáva každého svátku dvojného I. třídy povýšena jest do řádu dvojného *velikého*; oktávě svátků dvojných II. třídy zůstaly řádu dvojného malého, jako dříve (Dekr. Sb. obř. z 23. ledna 1912).

35. Svátky a dni první skupiny mají hodinky vesměs, jak dosud bylo předepsáno v římském breviáři, vlastní (Proprium buď de Tempore nebo Sanctorum) nebo ze společných částí (Commune), anebo, jde-li o svátky jenom někde dovolené, jak nařizeno jest v propriu diecése nebo řehole. Malá změna jest jedině ve chvalách a kompletáři, poněvadž se jejich žalmy říkají z neděle podle nové úpravy. Ve chvalách ¹⁹⁾ nebude tudíž dvou skupin žalmů na třetím a pátém místě, nýbrž bude se říkati III. pouze žalm 62.

¹⁹⁾ Podle prvního pravidla č. 27 a).

a V. jenom žalm 148. V kompletáři, který má nyní jenom tři žalmy, odpadne žalm 30.²⁰⁾ V primě zůstávají o svátcích první skupiny dosavadní tři žalmy: 53. »Deus in nomine tuo«, 118. I. »Beati immaculati«, 118. II. »Retribue servo tuo«.

36. Nová rubrika zmiňuje se též výslovně o posledních třech dnech svatého týdne, Zeleném čtvrtku, Velikém pátku a Bílé sobotě; jsou dvojné I. třídy a přirozeno jest, že hodinky jejich zůstanou nezměněny vyjma žalmy ve chvalách. Změna žalmů ve chvalách Zeleného čtvrtku, Velkého pátku a Bílé soboty není podivná, neboť byly ze žaltáře serialního, a nová rubrika nařizuje proto důsledně, aby se vzaly opět z nového žaltáře čtvrtčního, pátečního a sobotního dle druhého pravidla (II. schema) předepsaného pro doby kající; kantikum Ezechiášovo »Ego dixi: In dimidio dierum meorum«, které bylo dosud ve chvalách na Bílou sobotu, se podrží i na dále místo kantika Mojžíšova předepsaného v sobotních chvalách druhého pravidla. Malé hodinky a nešpory zůstanou rovněž beze změny, v kompletáři odpadne žalm 30. (Nové rubr. Tit. I. č. 2.)

37. Rázu částečně výjimečného jsou hodinky některých svátků, které jsouce hodnosti menší nebo řádu nižšího, nenáleží do skupiny první [odst. 34. a), e), f)], nýbrž jsouce ze skupiny druhé, měly by se zcela spravovati novými předpisy.

Výjimka se týká jenom *hodinek velikých* (horae maiores)²¹⁾ hledíc buď k antifonám a žalmům²²⁾ nebo ke čtením prvního nokturna²³⁾.

a) Svátky mající *vlastní antifony ve velikých hodinkách*, buď ve všech, nebo v některých, podrží je vesměs i budoucně, jako dosud. Důsledně také zůstanou i dosavadní žalmy, shodující se s antifonami vlastními v nešporách a matutinu; rovněž i verše a odpovědi po žalmech před absolucemi v nokturnech; ve chvalách podle ustálené zásady jsou žalmy z chval nedělních, ovšem v nové úpravě podle prvního pravidla. V malých však hodinkách budou antifony a žalmy podle nového žaltáře z připadajícího dne (feria).

²⁰⁾ Viz č. 32.

²¹⁾ Hodinky veliké jsou matutinum, chvály a nešpory.

²²⁾ Nové rubriky tit. I. č. 3.

²³⁾ L. c. č. 4.

Vlastní antifony mají:

a) ve všech velikých hodinách svátky: sv. Anežky (21. ledna), sv. Agaty (5. února), sv. Alžběty Portugalské (8. července), sv. Martina (11. listopadu), sv. Cecilie (22. listopadu);

β) ve chvalách a nešporách svátky: sv. Jana a Pavla (26. června), Nalezení sv. Štěpána (3. srpna), sv. Lucie (13. pros.)²⁴⁾

b) Jak níže uvedeme, jest zásadou nových předpisův, aby se v prvním nokturnu denně čítaly připadající části z Písma sv. (scriptura occurrens). Výjimkou však zůstanou dosavadní čtení v *prvním nokturnu*:

a) o svátcích, které mají *vlastní čtení* s odpovědkami též vlastními anebo z částí společných. Jsou to svátky: sv. Leona papeže a učitele církevního (11. dubna), sv. Maří Magdaleny kajčnice (22. července), Nalezení sv. Štěpána (3. srpna), Památka na vtisknutí ran sv. Františka (17. září), sv. Josefa Kupertinského (18. září). V ostatních částech hodinkových spravují se novými předpisy [odst. 38. a) b)].

β) o svátcích, které mají *vlastní odpovědky*, ale čtení z částí společných. Jsou to svátky: sv. Anežky (21. ledna), sv. Agaty (5. února), sv. Alžběty Portugalské (8. července), sv. Martina (11. listopadu), sv. Cecilie (22. listopadu), sv. Lucie (13. prosince).

B) HODINKY SVÁTEČNÍ SPRAVUJÍCÍ SE PRAVIDELNĚ NOVÝMI PŘEDPISY.

38. Hodinky všech svátků, dvojných velikých i malých a polodvojných, které nenáleží do skupiny první [odst. 34. a) až f) a odst. 37. a)], jsou novými předpisy jinak upraveny, než dříve.

Změna novými rubrikami zavedená jeví se ve všech hodinách, velikých i malých:

a) *Všechny hodinky* mají žalmy a důsledně i antifony z připadajícího dne (feria) podle nového žaltáře. Dříve bývaly ze společných částí (Commune Sanctorum).

b) Verš a odpověď po žalmech před absolucí v *nokturnu* je rovněž z připadajícího dne podle nového žaltáře. Dříve se brávaly ze společných částí.

²⁴⁾ Nejmenujeme svátku sv. Klimenta (23. listopadu), poněvadž je v církv. provincii pražské dvojným II. třídy a náleží tudíž úplně do skupiny první [odst. 34. f)].

c) *V prvním nokturnu čtou se zásadně jenom připadající části Pisma sv. (scriptura occurrens).*

Zásada byla stanovena již výnosem Sboru obřadového č. 3923 z 30. června 1896, když se rozmnožily svátky dvojné veliké, které dříve mívaly vždy čtení vlastní nebo alespoň z částí společných. I bylo ustanoveno, že čtení z částí společných příště bude povolováno jenom svátkům dvojným I. nebo II. třídy a ponecháno jest dvojným velikým i malým, jimž před tím bylo povoleno. Avšak podle nového předpisu pozбудou jich všechny svátky dvojné veliké i malé, kromě některých výjimečných, uvedených v odstavci 27. b). Nebudou tedy míti společného čtení »Sapientiam«²⁵⁾ a »Fidelis sermo«²⁶⁾ svátky učitelů církve západní; svátky učitelů církve východní měly již dříve čtení z připadající části Pisma sv. V kalendáři obecném pozбудou čtení ze společných částí svátky dvojné veliké: sv. Dominika (4. srpna) a sv. Františka Seraf. (4. října)²⁷⁾; v církevní provincii pražské: Přenesení sv. Václava (4. března), sv. Bonifáce (5. června), sv. Norberta (6. června), sv. Markéty (13. července), sv. Kosmy a Damiana (27. září), sv. Benedikta s bratřími (12. listopadu) a sv. Kateřiny (25. listopadu).

V době postní a o dnech, kdy nepřipadá čtení z Pisma sv.²⁸⁾ zůstane ovšem čtení ze společných částí, jak bývalo dosud.

Rovněž o svátku sv. Tomáše, bisk. a muč., zůstane společné čtení »A Mileto«, jsou-li dne 29. prosince jeho hodinky.

Nezměněny jsou a podrží se, jak jsou předepsány²⁹⁾ v matutinu: invitorium a hymnus, čtení II. a III. nokturna; ve chvalách:

²⁵⁾ Sv. Františka Saleského (29. ledá), sv. Tomáše Akv. (7. března), sv. Isidora (4. dubna), sv. Anselma (21. dubna), sv. Bedy (27. května), sv. Bonaventury (14. července, v pražské círk. provincii 27. července), sv. Alfonsa (2. srpna), sv. Augustína (28. srpna), sv. Jeronyma (30. září).

²⁶⁾ Sv. Petra Chrysologa (4. prosince, v círk. prov. pražské 5. prosince) a sv. Ambrože (7. prosince).

²⁷⁾ Nejmenujeme svátku sv. Benedikta (21. března), poněvadž vždy připadá v době postní, i podrží tudíž čtení „Laudemus viros“ společně.

²⁸⁾ O dnech kvatembrových v září a někdy i v adventě, je-li 16. prosince kvatembrový den.

²⁹⁾ Většinou jest vše z částí společných, některé svátky mají vlastní hymny: sv. Martina (30. ledna), sv. Sedmi Zakladatelů řádu Servitského (17. února), sv. Hermenegilda (13. dubna), sv. Venantia (18. května), sv. Juliany Falkon. (19. června), sv. Maří Magdal. (22. července), sv. Terezie (15. října), sv. Jana Kent. (20. října); vlastní antifony k „Benedictus“ a „Magnificat“ mají svátky: sv. Josefa Kupert. (18. září), sv. Tomáše z Villan. (22. [u nás 25.] září); v círk. prov. pražské: sv. Kosmy a Damiana (27. září). — Vlastní invitorium má svátek sv. Maří Magdaleny.

kapitulum, hymnus, verš s odpovědi a antifona k »Benedictus«; v primě bude kapitulum z nony opět čtením krátkým (lectio brevis); v terci, sextě a noně: kapitulum a odpovědky; v nešporách: kapitulum, hymnus, verš s odpovědí a antifona k »Magnificat«.

Ukážeme na určitém příkladě, jak upraveny jsou hodinky sváteční druhé skupiny. R. 1912 o svátku sv. Kosmy a Damiana, dvojného většího, ve čtvrtek dne 26. září budou v I. nešporách: čtrvteční žalmy s antifonami z nového žaltáře, kapitulum »Iustorum animae«, hymnus »Sanctorum meritis« a verš s odpovědkou »Laetamini in Domino« ze společného (commune plurimor. Martyrum), antifona k Magnificat »Beati Martyres Christi« a modlitba vlastní (Proprium Provinc. Pragen.), vzpomínka svátku předcházejícího, jak udáno v direktáři; v kompletáři: žalmy a antifony čtrvteční z nového žaltáře, ostatní z ordinaria. Dne 27. září budou v matutinu:

Invitorium »Regem Martyrum« a hymnus »Christo profusum sanguinem« společné několika mučedníkům;

v I. nokturnu: a) antifony, žalmy a po nich verš s odpovědi páteční z nového žaltáře; b) čtení z připadajícího Písma sv. podle rubriky uvedené ve čtvrtek po 4. neděli v září, t. j. z knihy Esther »Erat vir Judaeus«, jak uvedeno v pondělí po páté neděli v září; c) odpovědky »Absterget Deus« atd. společné;

v II. nokturnu: a) antifony, žalmy a verš páteční z nového žaltáře; b) čtení z breviáře »Cosmas et Damianus«; c) odpovědky »Sancti tui« společné;

v III. nokturnu: a) antifony, žalmy a verš páteční z nového žaltáře; b) čtení homilie »Adverte omnia« společné na druhém místě, c) odpovědky sedmá a osmá rovněž společné (osmá: »Haec est vera fraternitas«); d) »Te Deum«.

Ve chvalách: Antifony a žalmy páteční podle prvního pravidla (I. schema), kapitulum »Iustorum animae«, hymnus »Rex gloriose« a verš »Exsultabunt« společné několika mučedníkům, antifona k Benedictus »Beati Martyres« a modlitba vlastní (proprium provinc. Pragen.).

V primě: hymnus »Jam lucis« z ordinaria, žalmy páteční z nového žaltáře, kapitulum »Regi saeculorum« a vše ostatní z ordinaria, čtení krátké »Fulgebunt iusti«, kapitulum společné z nony.

V terci, sextě a noně: hymnus z ordinaria, antifony a žalmy páteční z nového žaltáře, kapitulum a odpovědky společné, modlitba vlastní.

Nešpor druhých není, poněvadž následuje svátek sv. Václava, dvojný I. třídy.

V kostele zasvěceném sv. Kosmu a Damiánovi je svátek dvojný I. třídy s oktávou a hodinky se spravují předpisy svátků výjimečných v odst. 34. f), t. j. jsou beze změny, jako byly dříve.

39. Zvláště jest se zmíniti o *svátcích jednoduchých*³⁰⁾ (festa simplicia), které dříve nemávaly hodinek, poněvadž ustupovaly hodinkám votivním (officia votiva). Podle nových rubrik budou se opět slaviti také svátky jednoduché.

Jsou to: Druhý svátek sv. Anežky (S. Agnetis secundo, 28. ledna), sv. Šimona muč. (18. února), sv. Marcellina a druhý muč. (2. června), sv. Prima a Feliciano muč. (9. června), sv. Abdona a Sennena muč. (30. července), sv. Marka muč. (7. října). sv. Evarista muč. (26. října); v kalendáři obecném ještě sv. Felixe (30. května).

Hodinky svátků jednoduchých se spravují zcela novými předpisy, jako svátky druhé skupiny, a jsou upraveny takto:

a) Mají-li první nešpory³¹⁾, jsou antifony a žalmy z připadajícího dne podle nového žaltáře, kapitulum, hymnus, verš s odpovědí, antifona k Magnificat, jako dříve, ze společných částí, vyjmajíc druhý svátek sv. Anežky (28. ledna), který má vlastní antifonu k Magnificat. V nešporách děje se vzpomínka Všechny svatých nebo Kříže v času velikonočním (viz odst. 16.). Kompletář jest podle nového žaltáře.

b) V matutinu jest invitorium a hymnus, jako dříve, ze společných částí; nokturnus jest jenom jeden, v němž se říká všech devět žalmů z připadajícího dne podle nového žaltáře; po žalmech se říká verš s odpovědí z třetího nokturnu (též podle nového žaltáře), kdežto verše z prvního a druhého nokturnu se vynechají.

Čtení jsou jenom tři, ale změněny jsou předpisy o počtu čtení z Písma sv. Podle nového předpisu je vždy první a druhé z připadající části Písma sv. a jenom třetí (čtení dějepisné, lectio historica) je vlastní. Má-li svátek jednoduchý dvě čtení vlastních, jako svátek sv. Prima a Feliciano (9. června), spojí se a jsou čtením třetím.

Odpoledky po čtení jsou, jako dosud, společné, jenom o druhém svátku sv. Anežky vlastní.

c) Ve chvalách a malých hodinkách je vše, jako o svátcích polodvojných druhé skupiny (odst. 38.).

³⁰⁾ Nové rubriky Tit. I. č. 3, 6, 7.

³¹⁾ Svátek jednoduchý má jenom nešpory první, nikoli druhé, a hodinky se končí nonou (Rubr. gener. Brev. III.).

Druhý svátek sv. Anežky měl dříve vlastní antifony a proto důsledně žalmy nedělní; podle nového výnosu Sboru obřadového z 26. ledna 1912 jest budoucně říkati ve chvalách i antifony i žalmy z připadajícího dne³²⁾.

Ve chvalách se děje vzpomínka Všech svatých nebo Kříže, jako v nešporách, v primě jsou prosby nedělní (viz odst. 18.).

40. Řádem svátků jednoduchých spravují se též *sobotní hodinky Panny Marie* (Officium S. Mariae in Sabbato), které podle nových předpisů (Tit. I. č. 6.) budou častěji, než dříve, neboť byly také zatlačeny votivními hodinkami Neposkvrněného Početí P. Marie, povolenými r. 1883³³⁾ (v církevní provincii pražské již r. 1863³⁴⁾), nyní však zrušenými.

V starých rubrikách (Tit. VIII.) jest nařízeno, aby každou volnou sobotu řádem jednoduchým byly hodinky Panny Marie, jak uvedeny jsou na konci breviáře po společných částech svátků marianských. Předpis nabývá opět platnosti a »volnou« se rozumí každá sobota kromě adventu, doby postní, čtvera suchých dnů a nepřipadá-li vigilie nebo hodinky přebytné neděle³⁵⁾.

O sobotních hodinkách P. Marie platí nové předpisy, jako o svátcích jednoduchých:

a) Mají-li první nešpory, jsou antifony a žalmy z pátečního žaltáře, kapitulum »Ab initio«, hymnus »Ave Maris Stella«, verš »Diffusa«, antifona k Magnificat a modlitba podle doby.

Antifona k Magnificat je trojí: a) obecná v roce, b) vánoční, po Narození Páně až do 2. února, c) velikonoční; *modlitba* je dvojí: obecná a vánoční.

Potom se říká vzpomínka Všech svatých nebo Kříže za času velikonočního (viz odst. 16.). Podle ustálené zásady jest ve vzpomínce Všech svatých vynechána zmínka o Panně Marii, poněvadž jsou její hodinky; proto je vzpomínka upravena takto: *Antifona* »Sancti omnes intercedant pro nobis«, verš s odpovědí »Mirificavit«, modlitba »A cunctis nos . . . defende periculis: et intercedente beato Joseph, cum beatis Apostolis tuis . . .«

³²⁾ Podle nové rubriky Tit. I. n. 3. bylo souditi, že zůstanou ve chvalách antifony vlastní i žalmy nedělní.

³³⁾ Dekr. Sb. obřad. č. 3581.

³⁴⁾ Dekr. Sb. obř. „Bohemiae“ z 11. června 1863, když byl upraven a schválen vlastní kalendář provinciální.

³⁵⁾ Neděle po Zjevení Páně (Rubr. ante Dom. I. post. Epiph.) nebo 23. po sv. Duchu, jsou-li pouze dvacet tři neděle (Rubr. gen. Brev. IV. n. 4, 5, 6).

Kompletář je páteční podle nového žaltáře a má v hymnu závěr »Jesu tibi sit gloria, qui natus es de Virgine«.

b) V matutinu: invitorium »Ave Mariá« etc. a hymnus »Quem terra«; antifony, devět žalmů a verš po nich jsou sobotní podle nového žaltáře; čtení první a druhé jest z připadajícího Písma sv., třetí vlastní podle měsíců, jak udáno jest v breviáři.

c) Ve chvalách a malých hodinkách stala se změna vzhledem k antifonám a žalmům, které bývaly jako o svátcích mariánských. Podle nových předpisů jsou ve chvalách antifony a žalmy sobotní z nového žaltáře podle prvního pravidla, kapitulum, hymnus, verš, antifona k Benedictus a modlitba zůstávají jako dříve. V malých hodinkách hymnus se končí jako v kompletáři, antifony a žalmy jsou sobotní z nového žaltáře, kapitula a odpovědky, jako dříve (Dekret Sboru obřadového z 26. ledna 1912).

41. Novými předpisy jsou změněny také v posledních částech breviáře některé rubriky o *hodinkách mimořádných*, k nimž jest počítati hodinky votivní, malé hodinky Panny Marie, hodinky za zemřelé, žalmy stupňové (poutní³⁶), *graduales*) a kající (*poenitentiales*).

a) *Hodinky votivní* (*Officia votiva*), povolené obecným dekretem z 5. července 1883 (č. 3581) pro celou církev, i ostatní jenom některým diecésím nebo řeholím povolené zrušují se novou rubrikou Tit. VIII. n. 1. Byly zavedeny hodinky votivní r. 1883, když bylo ustanoveno, aby se nepřenášely svátky dvojné malé. Poněvadž se potom uvolnilo mnoho ferií a byly by se často říkaly dlouhé hodinky ferialní, bylo dovoleno říkati hodinky votivní. Ve výnosu z 5. července 1883 čteme: »Compertum est... interim tamen haud leviter inde augeri onus officiorum Ferialium, quod imminuto hodie Cleri numero, auctisque aliis eius oneribus, minime convenire existimatur«. Novou úpravou žaltáře zkráceny jsou hodinky ferialní a jest úmyslem sv. Otce podle dávného přání církevního, aby ferie, zejména adventní a postní, měly celé hodinky; není tedy důvodu, aby se v breviáři podržely hodinky votivní.

b) Říkati malé hodinky Panny Marie, hodinky za zemřelé, žalmy stupňové a kající kromě hodinek denních bylo povinností

³⁶) Srovn. Sedláček, Výklad žalmů, II. str. 978 k žalmu 119.

chórovou; říkati je mimo chór nebylo obecnou povinností³⁷⁾. Malé hodinky Panny Marie bylo říkati v chóru, bylo-li tak *obyčejem* ³⁸⁾; hodinky za zemřelé bylo říkati první volný den *v měsíci*, v adventě a postě *týdně* každé volné pondělí; žalmy stupňové každou volnou středu v postě a žalmy kající každý volný pátek v postě. Nová rubrika Tit. III. n. 2. zrušuje i pro chór bývalou povinnost a kapitulám, jsou-li zavázány nadáním nebo zvláštním ustanovením, bude závazek Apoštolskou stolicí změněn.

III. HODINKY FERIALNÍ.

42. Ferie se dělí na veliké (maiores) a malé (minores); veliké jsou opět dvojí: výsadní (privilegiatae) a nevýsadní (non privilegiatae).

Výsadní ferie veliké jsou: Popeleční středa, pondělí, úterý a středa Velkého týdne; nevýsadní jsou ferie adventní, postní, čtvera suchých dnů a pondělí prosebné (feria II. Rogationum).

Nové hodinky ferialní velmi se liší od starých:

a) *V matutinu* jest jenom devět žalmů místo dosavadních dvanácti. Každý žalm má zvláštní antifonu a po deváté antifoně jest nový verš s odpovědkou pro hodinky obecných ferií v roce (a zároveň pro svátky mimo dobu velikonoční); ferialní verše dob zvláštních, adventní, postní, pašijové a velikonoční, zůstaly nezměněny. Čtení jest z připadající části Písma sv. nebo výklad evangelia (homilia); po třetím čtení je odpovědka z částí vlastních době nebo »Te Deum« v době velikonoční.

Devět žalmů v matutinu jest denně rozděleno na tři nokturny po třech žalmech vzhledem ke svátkům dvojným a polodvojným, které mají devět čtení. V hodinkách ferialních říká se všech devět žalmů po sobě bez přestávky.

Matutinum *ve středu* má dvojí pravidlo (schema) třetího nokturnu. V prvním pravidle jest na posledním místě žalm 50. »Miserere mei Deus«, který se říká denně ve ferialních chvalách dob kajících; pro ferie rázu kajícího (v adventě, době devětníkové a postě, o suchých dnech, adventních i postních vigiliích, říká-li se žalm 50. ve chvalách) je proto předeepsáno

³⁷⁾ Dekr. Sboru obř. aut. č. 2365 a 2801.

³⁸⁾ Viz Adnotatio super decreto 2657 ve sbírce „Decreta authentica S. R. C.“ Romae vol. IV. pag. 292.

druhé pravidlo, v němž jest vynechán žalm 50. a žalm 49. jest rozdělen na tři části. Žalmy prvního pravidla se říkají v matutině ferií obecných v roce i velikonočních a v třetím nokturnu svátečních, poněvadž se neříká ve chvalách jejich žalm 50.

b) Žalmy ke chvalám jsou dvojího pravidla, jako ve chvalách nedělních (viz odst. 27.):

a) Chvály podle prvního pravidla mají čtyři žalmy, denně jiné, a rovněž denně jinou píseň (canticum) na čtvrtém místě.

β) Ve chvalách ferií dob rázu kajícího, v adventě, době devítňkové, postní, pašijové a o vigiliích mimo čas velikonoční jsou žalmy podle druhého pravidla; na prvním místě se říká vždy žalm 50. »Miserere mei Deus«; žalm druhý, třetí a poslední je týž jako v prvním pravidlu; píseň na čtvrtém místě je jiná.

Počet písní v novém žaltáři je tudíž větší, než ve starém, i zavedeno jest ve chvalách podle prvního pravidla šest nových písní: v pondělí píseň Davidova (1. Paral. 29, 10—13) o sedmi verších; v úterý píseň Tobiašova (Tob. 13, 1—10); ve středu píseň Juditina (Judith 16, 15—21) o osmi verších; ve čtvrtek píseň Jeremiášova (Jer. 31, 10—14); v pátek píseň Isaiášova (Is. 45, 15—26); v sobotu píseň Kazatelova (Eccli. 36, 1—16). Dosavadní písně se říkají ve chvalách podle druhého pravidla.

Žalmy a píseň ve chvalách ferialních mají zvláštní antifony, skoro všechny nové; v době velikonoční jest v novém žaltáři trojí »Alleluja« jedinou antifonou, kdežto v starém žaltáři byly antifony i žalmy vždy stejné, jako v neděli.

Předpisy o kapitulu, hymnu a verši s odpovědkou udává ordinarium. Kapitula i hymny zůstaly nezměněny. Antifona k písní »Benedictus« se říká ze žaltáře, není-li vlastní.

Ve chvalách ferií rázu kajícího se říkají prosby ferialní, jak udáno jest v ordinariu. Ve chvalách ferialních říká se vzpomínka Svatých, kromě doby adventní a pašijové; v době velikonoční místo ní se říká vzpomínka Kříže.

c) *Prima ferialní* ve shodě s chvalami je také dvojí:

a) jsou-li chvály podle prvního pravidla, má prima tři žalmy, denně jiné;

β) jsou-li chvály podle druhého pravidla, které mají na prvním místě žalm 50. »Miserere mei Deus«, má prima čtyři žalmy. Žalm,

který je na prvním místě ve chvalách prvního pravidla, položí se v primě rázu kajicného na čtvrté místo. Liší se tím prima ferialní rázu kajicného od nedělní, v níž se umísťují vynechané dva žalmy z nedělních chval prvního pravidla na místě prvním.

d) Malé hodinky *terce, sexta a nona* mají po třech nových žalmech, denně jiných.

Předpisy o antifonách, kapitulech, odpovědkách a prosbách ferialních ve všech malých hodinkách jsou uvedeny v ordinariu a zůstaly skoro vesměs beze změny.

e) V *nešporách* ferialních zůstaly většinou žalmy dosavadní: v sobotu jsou pouze dva žalmy (143. a 144.) rozdělené na pět částí. Některé antifony k žalmům zůstaly beze změny, některé jsou nové nebo nově upraveny.

f) *Kompletář* má jenom tři žalmy, denně jiné.

Předpisy o ostatních částech nešpor i kompletáře udány jsou v ordinariu a zůstaly jako dosud (srov. odst. 21., 22.).

IV. HODINKY ZA ZEMŘELÉ.

43. Dne 2. listopadu se slaví Vzpomínka všech věrných zemřelých (Commemoratio Omnium Fidelium Defunctorum) řádem dvojným (malým, duplex minus) a má *celé své hodinky*.

Podle starých předpisů byly dne 2. listopadu hodinky z druhého dne oktávy Všech svatých, po druhých nešporách svátku Všech Svatých přidávaly se nešpory za zemřelé, po chvalách druhého dne oktávy bylo matutinum s chválami za zemřelé. Malé hodinky byly jenom z oktávy Všech svatých. Podle nových rubrik jsou *všechny hodinky* dne 2. listopadu od nešpor (dne 1. listopadu) až do nony jenom za zemřelé a zcela odpadnou toho dne hodinky z oktávy Všech svatých. Svátek Všech svatých má druhé nešpory, jako dosud.

Připadá-li dne 2. listop. neděle nebo svátek dvojný I. třídy, přene se Vzpomínka všech věrných zemřelých na nejbližší volný den.

a) V *nešporách* není změny. Říkají-li se hned po druhých nešporách svátku Všech svatých, začíná se antifonou »Placebo Dño«, jako dříve. Oddělí-li se od nešpor svátečních, jest před antifonou říkati podle nové rubriky »Pater noster« a »Ave Maria«.

b) *Kompletář* za zemřelé jest nový a upraven jako kompletář posledních tří dnů svatého týdne. Po »Confiteor« bez verše

»Deus in adiutorium« a bez antifony se říkají tři žalmy z připadajícího dne podle nového žaltáře, místo »Gloria Patri« se říká »Requiem aeternam«; hymnus, kapitolum ani odpovědka se neříkají; píseň »Nunc dimittis« rovněž nemá antifony; modlitba jest nová, připomínající sekretu v mešním formuláři v den pohřbu nebo smrti (in die obitus seu depositionis).

c) *V matutinu* před invitoriem jest říkati „Pater noster, Ave Maria, Credo“.

V prvním nokturnu druhé a třetí čtení z knihy Job jest jiné, než dosud. Na druhém místě se čte »Homo natus de muliere«, které bývalo čtením pátým v druhém nokturnu, a na třetím místě »Pelli meae«, které bývalo čtením osmým v třetím nokturnu.

V druhém nokturnu jsou nová čtení »Ex libro s. Augustini Episcopi de Cura pro mortuis gerenda«.

V třetím nokturnu jsou rovněž čtení nová z první epistolou sv. Pavla ke Korintským z kapitoly 15.; čtení deváté se shoduje s mešní epistolou.

c) *Ve chvalách* se říká jenom žalm 62. »Deus, Deus meus« a na pátém místě jenom žalm 150. »Laudate Dñum in sanctis eius«. Skupiny žalmů na třetím a pátém místě odpadnou podle nové zásady, říkají-li se chvaly za zemřelé i jindy (při pohřbu nebo v den výročí).

d) Malé hodinky jsou také sestaveny podle hodiněk posledních tří dnů ve svatém týdnu.

V primě se říká »Pater noster, Ave Maria, Credo«; žalmy jsou z připadajícího dne podle nového žaltáře bez antifony; odpadá kapitolum a odpovědka; modlitba je nová; v chóru se čte martyrologium, jako vždy, a na prvním místě se oznamuje »Hac die Commemoratio Omnium Fidelium Defunctorum etc.«; potom místo »Pretiosa in conspectu« i mimo chór se říká verš »In memoria aeterna« a modlitba »Deus veniae largitor« s krátkým závěrem. Čtení závěrečného (lectio brevis) není.

V terci, sextě a noně po »Pater noster, Ave Maria« se říkají žalmy z připadajícího dne podle nového žaltáře bez antifony. Neříká se kapitolum ani odpovědka; modlitba »Fidelium Deus« je stejná jako ve chvalách. Mše se slouží po noně a jí se končí Vzpomínka věrných zemřelých.

ÚPRAVA KALENDÁŘE (DIREKTAŘE).

44. Setkávají-li se v nešporách nebo připadají-li téhož dne dva svátky nebo dvoje hodinky, jest upraviti hodinky podle přednosti, jak udávají tři nové přehledy vydané dekretem Sboru obřadového z 23. ledna 1912 (viz odst. 46.—48.).

Zásady o přednosti hodiniek podle nových rubrik (Tit V.) jsou:

a) Řád vyšší (ritus altior) má přednost před nižším, kromě neděle, ferie a oktávy privilegované a dnů v oktávě. Na př. neděle, ač je řádu polodvojného, má přednost před dvojným svátkem světců (srov. odst. 25.); popeleční středa, ač je řádu jednoduchého, má přednost před řádem vyšším.

b) Prvotný svátek (ratio Primarii aut Secundarii) má přednost před druhotným téhož řádu. Na př. svátek sv. Benedikta dvojný veliký prvotný měl r. 1912 v druhých nešporách přednost před svátkem Krve Páně, dvojným velikým druhotným.

c) Jest zachovati hodnost osobní (dignitas personalis); svátky podle osobní hodnosti se řadí: svátky Páně, Panny Marie sv. Andělů, sv. Jana Křtitele, sv. Josefa, sv. apoštolů a evangelistů. Hodinky ostatních světců, mučedníků, vyznavačů a panen, nemají přednosti podle hodnosti osobní.

d) Svátek zasvěcený nebo slavený s oktávou (solemnitas externa) má přednost před svátkem nezasvěceným nebo bez oktávy. Připadají-li téhož dne dva svátky nebo dvoje hodinky a přeloží-li se nebo umístí-li se trvale jeden z nich, mimo dosud uvedené čtyři, platí ještě pátá zásada:

e) svátek vlastní (Proprietas Festorum) má přednost před svátkem obecným.

Vlastním každému kostelu nebo místu jest:

α) každý prvotný svátek obecný řádu dvojného I. třídy;

β) svátek patrona nebo titulu kostelního;

γ) svátek patrona místního, byť i druhotný;

δ) svátek světce v martyrologiu uvedeného nebo Apoštolskou stolicí schváleného, jehož vynikající autentický ostatek v kostele se chová;

ε) svátek světce, jenž ze zvláštního důvodu v diecesi, místě, kostele nebo řeholní společnosti jest uctíván; na př. narodil se nebo působil tam, přinesl nebo šířil tam víru, byl tam biskupem, byl členem řeholní společnosti nebo měl o ni zásluhy atd.

Nejsou vlastními svátky, které Apoštolská stolice dovolila slaviti v některých místech na zbožnou žádost biskupů (festa pro aliquibus locis) bez důvodů v odstavci ε) uvedených.

45. *Vzpomínky* (commemoratio) v nešporách, chvalách a ve mši se dějí, jako dosud. Změněn jest jenom předpis o vzpomínce neděle v nešporách (Tit. VI. n. 1.).

V prvních nešporách hodinek řádu dvojného I. třídy jest podle nové rubriky kommemorovati každou neděli, *i malou*. Neděli právem se dostalo přednosti, kterou měly dříve ferie veliké.

NOVÉ PŘEHLEDY.

46. Kalendář (direktář) se upravuje na rozkaz (iussu et auctoritate) diecésního biskupa pro kněze a kostely celé diecése. Proto nepůsobí pravidelně obtíží předpisy, jak přenášeti jest svátky a upravovati nešpory. Podle obecných předpisů jest však zvláště upravití kalendář každého kostela pro dva svátky: svatého patrona nebo titulu kostelního a památky posvěcení chrámu. V církevní provincii pražské se slaví památka posvěcení všech chrámů společně třetí neděli v říjnu; jest tedy správcům kostelův upravití vlastní kalendář hlavně pro svátek sv. patrona nebo titulu kostelního.

47. Nové tři přehledy vydané dekrétem Sboru obřadového 23. ledna 1912 [srovn. odst. 6. *d*)] usnadňují úpravu kalendáře i uvádíme je podrobně.

a) Podle prvního přehledu »si occurrat eodem die perpetuo« upraví se kalendář (direktář), připadají-li dvoje hodinky nebo dva svátky *vždy téhož dne*.

Na př. dne 24. listopadu je v kostele zasvěceném sv. Chrysgonu svátek dvojný první třídy s oktávou, ale vždy připadá také svátek sv. Jana z Kříže, dvojný malý. Kalendář se tedy upraví podle prvního přehledu.

b) Podle druhého přehledu »si occurrat eodem die accidentaliter« jest se spravovati, připadají-li dvoje hodinky nebo dva svátky téhož dne *jenom někdy*.

Na př. svátky sv. Jana Nepomuckého a Nanebevstoupení Páně připadají dne 16. května jenom některého roku (1901 a 1912).

c) Podle třetího přehledu »quando concurrit« se upravují *jenom nešpory*.

K přehledům byly též přidány nové poznámky »Notanda in praecedentibus Tabellis«, kterými se doplňují a vysvětlují nové přehledy.

Kromě »poznámek« jest přihlížeti k dalšímu vysvětlujícímu dekrétu Sboru obřadového³⁹⁾ ze dne 24. února 1912 Decretum interpretationis Rubricarum ad normam Bullae »Divino afflatu« (srovn. odst. 48.).

³⁹⁾ Acta Apost. Sed. roč. IV. str. 145.

SI OCCURRAT EODEM DIE ACCIDENTALITER.

Duplex 1 Classis	0	3	6	1	3	6	1	3	7	4	4	4	4	4
Duplex 2 Clasiss	0	3	6	1	3	6	1	3	7	4	4	4	4	4
Dies Octava duplex majus	0	3	0	3	0	6	3	0	3	4	0	4	4	4
Dies Octava duplex minus	0	3	0	3	0	6	3	0	3	4	0	4	4	4
Duplex majus	0	3	4	3	4	4	3	4	3	7	4	4	4	4
Duplex minus	0	3	4	3	4	4	3	4	3	7	4	4	4	4
Semiduplex	0	3	4	3	4	4	3	4	3	7	4	4	4	4
Dies infra Octavam	0	3	0	3	4	4	3	4	3	7	4	4	4	4
Simplex	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Vigilia	0	2	2	4	4	0	4	4	4	4	4	4	4	0
et Dominica 1 Classis.														
" Dominica 2 Classis.														
" Dominica minor.														
" Duplex 1 Classis.														
" Duplex 2 Classis.														
" Dies Octava Corporis Christi.														
" Dies Octava duplex majus.														
" Dies Octava duplex minus.														
" Duplex majus.														
" Duplex minus.														
" Semiduplex.														
" Dies infra Octav. Pasch. et Pentec. Vigilia Pentec. et Feriae maj. hebdom.														
" Dies infra Octavam Corporis Christi.														
" Dies infra Octavam quamcumque.														
" Feria IV. Cinerum.														
" Feria major.														
" S. Maria in Sabbato.														
1. Officium de 1, nihil de 2.														
2. Officium de 2, nihil de 1.														
3. Officium de 1, commemoratio de 2.														
4. Officium de 2, commemoratio de 1.														
5. Officium de 1, translatio de 2.														
6. Officium de 2, translatio de 1.														
7. Officium de nobiliori, commemoratio de alio.														
8. Officium de nobiliori, translatio de alio.														

NOTANDA IN PRAECEDENTIBUS TABELLIS.

1. Quando in regulis cujusvis Tabellae invenitur Officium de *Nobiliori*, vel Totum de *Nobiliori*, intelligi debet de illo ex duobus occurrentibus aut concurrentibus Festis vel Officiis, quod, sive ratione qualitatis Primarii, sive ratione Dignitatis personalis, aut Solemnitatis externae, aut Proprietatis (haec tamen in concurrentia non attenditur), alteri praeferri debeat.

2. Festa Duplicia I. classis primaria universalis Ecclesiae praeferuntur cuilibet Festo, tam in occurrentia quam in concurrentia. Item Festa Dedicationis et Tituli propriae Ecclesiae, et Patroni loci, cedunt tantummodo praedictis Duplicibus I. classis primariis universalis Ecclesiae.

3. Octavae inter se praeferuntur eadem lege, qua Festa ipsa, ad quae spectant.

4. In die Octava Commemorationis Solemnis Corporis Christi, non fit de aliquo Festo, etiam Duplici I. classis, nisi de occurrenti Festo Ss. Apostolorum Petri et Pauli, cum commemoratione diei Octavae; quae autem omittitur in II. Vesperis, ob concurrentiam Festi SS. Cordis Jesu.

5. Festa Domini eorumque Dies Octavae cujusvis ritus in occurrentia, tam accidentali quam perpetua, et in concurrentia, Dominicae minori praeferuntur.

6. De Octavis Privilegiatis Nativitatis, Epiphaniae et Corporis Christi, fit semper commemoratio in quolibet Officio etiam Duplici I. classis.

7. Quando Festa universalis Ecclesiae, quae cum Octava celebrantur, ob impedimentum perpetuum in die proxime sequenti, juxta Rubricas, sint reponenda, non ideo reponitur eorum dies Octava, quae in universa Ecclesia die sua recolitur debet.

Idem dicendum de die Octava alicujus Festi Dioecesis vel Ordinis, quod in aliqua particulari Ecclesia alia die sit reponendum.

Idem servetur de die Octava cujuslibet Festi, quod, ut supra, transferri debeat ob impedimentum accidentale.

8. Quando dies Octava, quae ad Festum Domini non pertineat, incidit in Dominicam, fit de Dominica cum commemoratione diei Octavae; attamen, si in Sabbato praecedenti celebratum fuerit aliquod Festum Duplex majus vel minus, aut Semiduplex, in Vesperis fit commemoratio ipsius Festi, et postea diei Octavae, per Antiphonam et Versum e I. Vesperis Festi; quod si in eodem Sabbato actum fuerit Officium de die VII. infra Octavam, tunc in Vesperis fit commemoratio ipsius diei VII. per Antiphonam et Versum e II. Vesperis Festi, nil vero de die Octava.

9. Quando occurrunt accidentaliter duo Festa, vel duae Octavae, in honorem ejusdem Personae, fit Officium de Festo, vel de Octava nobiliori, sine commemoratione alterius, nisi agatur de mysteriis Domini diversis. Similiter si infra Octavam aliquam non privilegiatam occurrat sive accidentaliter, sive perpetuo, Festum de eadem

Persona, fit Officium de Festo sine commemoratione Octavae, dummodo non agatur, ut supra dictum est, de diversis Domini mysteriis; uti si infra Octavam Dedicationis Ecclesiae occurrat aliquod Festum particulare D. N. J. C., Duplex majus; hoc enim in casu fit de Festo cum commemoratione Octavae.

10. E contra si in die Octava non privilegiata occurrat Festum ejusdem Personae, et ejusdem ritus, diversi tamen mysterii ut supra, in occurrentia accidentali fit de Festo cum commemoratione Octavae, in occurrentia vero perpetua, fit de die Octava, et Festum alia die juxta Rubricas reponitur.

11. Si autem duo Officia ejusdem Personae, simul concurrant (nisi agatur de mysteriis Domini diversis, ut supra), si sint diversi ritus aut nobilitatis, fit totum de nobiliori, sine commemoratione alterius; in paritate autem ritus et nobilitatis fit totum de praecedenti, sine commemoratione sequentis. Attamen in die Octava Corporis Christi, II. Vesperae sunt de ipsa Octava, sine commemoratione sequentis Festi SS. Cordis Jesu.

12. Si Patronus loci praecipuus vel secundarius, aut Titularis Ecclesiae, vel etiam Sanctus cujus in Ecclesiae, vel etiam Sanctus cujus in Ecclesia habeatur insignis reliquia, descriptus sit in Calendario cum aliis Sanctis, quibus est ex natura sua conjunctus, scilicet quando inter eos necessaria consanguinitatis aut affinitatis ratio intercedit, non est a Sociis separandus. Si vero illis conjunctus est ex occasione tantum, quia scilicet eadem die obierint, tunc a Sociis separatur, et de eo agitur Festum sub ritu competenti.

Si agatur Festum de Patrono praecipuo vel de Titulari, et Socii sint cum eo descripti in Calendario sub ritu simplici, de Sociis nihil penitus fit; si vero agatur Festum de Patrono secundario vel de Sancto cujus Reliquia insignis habetur, tunc de Sociis fit commemoratio. Quod si inscripti sint in Calendario sub ritu duplici vel semiduplici, tunc Socii alia die celebrantur, juxta Rubricas, sub ritu, quo in Calendario inscribuntur.

13. De Octavis, quae non sunt in Breviario Romano, nihil fit amplius a Feria IV. Cinerum usque ad Dominicam in Albis, a Vigilia Pentecostes usque ad Festum SS. Trinitatis, et a die 17 Decembris usque ad Epiphaniam, semper inclusive.

14. Quando Nativitas S. Joannis Baptistae die 28 Junii obveniat, in Sabbato praecedenti simul occurrunt Vigiliae tum ejusdem S. Praecursoris, tum Ss. Apostolorum Petri et Pauli; in casu, fit Officium de prima, sine commemoratione de alia.

15. De Feriis Adventus et Quadragesimae, si de eis non fiat Officium, fit semper commemoratio in utrisque Vesperis et Laudibus cujuscumque Festi: de Feriis Quatuor Temporum et II. Rogationum, ac de Vigiliis, in Laudibus tantum. Si vero aliqua Vigilia occurrat in Adventu, Quadragesima, Quatuor Temporibus, vel in Duplici I. classis, de ea non fit commemoratio neque in Laudibus.

48. Nových přehledů a poznámek týká se dekret Sboru obřadového ze dne 24. února 1912 (ad II, III, IV), v němž se ustanovuje :

a) Svátky dvojné I. a II. třídy, jsou-li zamezeny, přenášejí se na nejbližší volný den podle nových rubrik Tit. III. č. 3., nikdy však na neděli, ani ne malou, podle téže rubriky č. 2.

b) Svátky dvojné I. a II. třídy, umístěné na určitou neděli nebo určitý den, jsou-li trvale zamezeny, jest umístiti na nejbližší den trvale volný podle nových rubrik Tit. IV. n. 2., ne však na den volný po době, v níž připadávají, jsouce pohyblivy.

c) Od třetího nového přehledu, jímž se upravuje řád nešpor (Tabella concurrentiae), jest *výjimka* : setká-li se v nešporách svátek Páně dvojný veliký *druhotný* umístěný na neděli se svátkem Panny Marie nebo světců dvojným velikým *prvotným*, má celé nešpory svátek Páně, ač jest druhotným, poněvadž nahraňuje hodinky neděle, která jest rovněž svátkem Páně ; podle nového přehledu měly by přednost nešpory svátku prvotného, ale pro svátky Páně umístěné na neděli stanovena jest nyní výjimka.

ČÁST II.
ÚPRAVA MISSÁLU.

ZMĚNY V MISSÁLU.

49. S úpravou breviáře souvisí důsledně také oprava missálu a proto zavedeny jsou bullou »Divino afflatu« některé změny v rubrikách mešních.

Obecné rubriky missálu římského zůstanou nezměněny, dokud nebude provedena slíbená celá oprava breviáře i missálu.

Podobně jako v breviáři, bylo nutno také v missálu upravit kalendář a opravit zejména rubriky podrobné pro nová vydání. Změny jsou udány v dekretu Sboru obřadového z 23. ledna 1912 (srvn. odst. 6. str. 25.) a provedou se takto:

a) Na začátku missálu po bulle Urbana VIII. se přidá bulla Pia X. »Divino afflatu«.

b) Kalendář obecný se opraví stejně jako obecný kalendář breviáře [v. odst. 6. b)]. Připadá-li o svátcích dvojných II. třídy vzpomínka svátku jednoduchého, přidá se poznámka: »in missis privatis tantum«.

c) Po nezměněných dosavadních rubrikách obecných se přidají z nových rubrik tři odstavce: Titulus X. »De Missis in Dominicis et Feriis deque Missis pro Defunctis« Titulus XII. »De Missis Conventualibus« a Titulus XIII. »De Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum«.

d) V částech missálu vlastních době a světcům opraví se rubriky podrobné změněné novými předpisy.

e) Mše shodné se zrušenými hodinkami votivními [missae votivae per annum, srovn. odst. 41. a)] se vypustí.

MŠE NEDĚLNÍ.

50. Neděle má podle zásad v bulle »Divino afflatu« co možno celé své hodinky a tedy důsledně ve shodě s nimi také mši podle nedělního formuláře [srov. odst. 25. 4)].

Změněny jsou novými rubrikami :

a) Předpisy o liturgické *barvě* mešního roucha v neděli malou mezi oktávou světců.

Dříve mělo roucha mešní barvu oktávy, připadla-li neděle malá mezi oktávou světců a byly-li její hodinky. Podle nového předpisu (Tit. X. num. 4.) podrží *neděle malá* vlastní barvu mešního roucha :

a) *zelenou* v době od 14. ledna až do devítníku a od třetí neděle po svatém Duchu až do adventu;

β) *bílou* v době velikonoční.

I pozbývají vlivu na barvu mešního roucha nedělního :

I.) v kalendáři obecném *dvě oktávy* : sv. Vavřince (10. srpna) a Narození Panny Marie (8. září);

II.) v kalendáři diecesi nebo kostelu vlastním oktávy svátků jim vlastních, zejména patronů.

Na př. v pražské církevní provincii v neděli mezi oktávou sv. Víta (dne 16. června 1912) nebude roucha mešní červené, nýbrž zelené; v kostelech zasvěcených sv. Martinu v neděli mezi oktávou (dne 17. listopadu 1912) nebude roucha mešní bílé, nýbrž zelené.

Barva *fialová* jest vlastní nedělím velikým v adventě a od devítníku až do velikonoce. Na fialovou barvu mešního roucha neděl velikých oktávy neměly nikdy vlivu.

b) Předpisy o počtu mešních modliteb (Orationes, Collectae) :

a) Ve mši nedělní řádu polodvojného jsou předepsány tři modlitby. Pripadá-li však v neděli svátek dvojný, zjednodušený

podle nových předpisů [srov. odst. 25 A) a)], jest říkati *pouze dvě modlitby*, první z neděle, druhou ze svátku zjednodušeného (Tit. X. num. 1.). Připadá-li toho dne ještě svátek jednoduchý, jest ovšem říkati ještě třetí modlitbu (Commemoratio) tohoto svátku.

Dvě modlitby se říkají v neděli smrtelnou a v neděli mezi oktávami, jako dosud; v neděli květnou se říká modlitba jedna.

β) *Modlitba přikázaná* biskupem (imperata) na dlouhou dobu (srov. odst. 51.) se neříká :

I.) v neděli velikou ;

II.) připadá-li podle rubrik mešních modliteb více než tři;

III.) v neděli *mezi výsadní oktávou* (infra octavam privilegiatam).

Jest pět oktáv výsadních: Narození Páně, Zjevení Páně, velikonoční, svatodušní a Božího Těla.

Na př. v arcidiecési pražské se vynechá přikázaná modlitba za papeže v neděli mezi výsadní oktávou Zjevení Páně a Božího Těla v neděli mezi oktávou vánoční se vypustí z dvojího důvodu nejen pro výsadní oktávu, nýbrž i proto, poněvadž podle rubrik připadá více modliteb, než tři [čtyři nebo pět, je-li kromě vzpomínek oktávových zjednodušený svátek sv. Tomáše nebo sv. Silvestra — srovn. odst. 34. b)]. — Novými předpisy se spravuje také přikázaná modlitba za císaře a krále.

c) Předpisy o *nedělní prefaci* :

Podle nových předpisů oktávy světců pozbyly dosavadního vlivu také na nedělní prefaci. Připadá-li neděle mezi oktávou nebo v den osmý (dies Octava) svátku Panny Marie nebo apoštolů, neříká se podle nových předpisů preface oktávě vlastní, nýbrž preface příslušící neděli (Tit. X. n. 4. a dekret Sboru obřadového z 30. prosince 1911).

I jest v neděli říkati *prefaci Nejsv. Trojice*, není-li předepsána preface době vlastní (postní, kříže a velikonoční) nebo z oktávy svátků Páně (Narození, Zjevení a Nanebevstoupení Páně).

MŠE FERIALNÍ A SVATVEČERNÍ.

51. Podle bully »Divino afflatu« jest úmyslem Pia X., aby se o *feriích a dnech majících vlastní mše* opět sloužilo podle starobylých mešních formulářů (»ut... Missae antiquissimae... de Feriis, praesertim quadragesimalibus, locum suum recuperarent«).

Vlastní mši mají všechny ferie postní, suché dny, pondělí křížové (prosebné) a svatvečery. Připadá-li v ně svátek dvojný (veliký i malý) nebo polodvojný, jest podle nových předpisů (Tit. X. n. 2.) každému knězi volno sloužiti mši buď ferialní v barvě fialové, nebo sváteční; slouží-li mši ferialní, říká na druhém místě modlitbu připadajícího svátku.

MODLITBA PŘIKÁZANÁ.

49. Modlitba biskupem na dlouhou dobu přikázaná jest novou rubrikou (Tit. XI.) značně omezena.

Podle dosavadních předpisů se neříkala: o svátcích a nedělích řádu dvojného I. třídy, o květné neděli, ve svatvečer vánoční a svatodušní, ve zpívané i konventní tiché mši svátků dvojných II. třídy a v slavné mši votivní. V soukromé mši tiché svátků dvojných II. třídy bylo knězi volno modlitbu přikázanou říkati nebo vynechati.

Podle nového předpisu *není dovoleno říkati* modlitbu na dlouhou dobu přikázanou:

a) O svátcích dvojných II. třídy.

Jest tedy vynechati ji nejen ve mši slavné, nýbrž i v soukromé mši tiché.

b) O nedělích velikých.

c) V oktávě výsadní (infra octavam privilegiatam, srovn. odst. 50., b) β) III.).

d) Je-li podle rubrik říkati modliteb mešních více než tři.

MŠE MIMOŘÁDNÉ.

53. Mezi mše mimořádné (*missae extra ordinem officii*) se počítají mše votivní a zádušní, které se slouží, dovolují-li rubriky.

A) Pro mše *votivní* jsou dva nové předpisy:

a) O posledním evangeliu.

Podle starých předpisů ve mši votivní, slavné i soukromé, *vždycky* se říkalo poslední evangelium sv. Jana »In principio erat verbum«. Předpisují-li rubriky ve mši votivní vzpomínku (*commemoratio*) neděle nebo ferie a svatvečeru, které mají vlastní mešní formulář, jest podle nové rubriky (Tit. X. n. 3.) říkati také poslední evangelium nedělní, ferialní nebo svatvečerní.

b) O vymezených dnech.

Mimo dosavadní vymezené dny zakazuje nová rubrika (Tit. X. n. 2.) sloužití soukromé mše votivní ve dny ferialní a svatvečery, které mají vlastní formulář mešní (srovn. odst. 51.).

B) *Zádušní mše* jsou omezeny rovněž dvěma novým předpisy:

a) Slouží-li se v den pohřbu (*in die obitus aut pro die obitus*) slavná mše zádušní, je dovoleno dekretem Sboru obřadového z 19. května 1896 č. 3903 (doplněným v dekrete č. 3944) kromě mše slavné sloužití za zemřelého jednu nebo několik mší tichých vyjma neděle, svátky dvojné I. třídy, svátky zasvěcené a dny vylučující svátky dvojné I. třídy. Nový předpis (Tit. X. n. 5.) zakazuje sloužití tyto pohřební tiché mše také o svátcích dvojných II. třídy.

Tiché mše (jenom jedné) v den pohřbu chudých nový předpis se netýká.

b) Soukromé tiché mše zádušní (*Missae privatae pro Defunctis*):

a) jsou *značně omezeny* o feriích postních (Tit. X. n. 2.)

Podle nového předpisu nelze sloužiti soukromou tichou mši zádušní každou volnou ferii *v postě*, jako dříve, nýbrž jest tak dovoleno *jednou týdně*, pouze první den volný podle kalendáře (direktáře) kostela, v němž se slouží.

β) jsou *zakázány* o feriích a svatvečerech majících vlastní mešní formulář i v den, na který jsou položeny hodinky přebytné neděle (srovn. poznám. 34. k odst. 40.).

Podle nového ustanovení papeže Pia X. (Tit. X. n. 5.) lze přivlastniti zemřelým odpustky výsadního oltáře, obětuje-li se za ně mše nově vymezených dnů (ferie, svatvečeru, přebytné neděle) s modlitbou za zemřelé. Modlitba za zemřelé se říká vždy na předposledním místě (penultimo loco), jako jako dříve (Rubr. Missal. Tit. VII. n. 6.); mešní modlitby za zemřelé jsou v missálu s nadpisem »Orationes diversae pro Defunctis« za mšemi zádušními.

54. Připadá-li svátek dvojný nebo polodvojný na dny mající vlastní mešní formulář, jest v kostelech stoličných a kollegiatních sloužiti dvě mše konventní: »denní« (de die), shodnou s hodinkami a druhou ferialní nebo svatvečerní; ve svatvečer Nanebevstoupení Páně jest sloužiti tři mše konventní: denní, svatvečerní a ferialní.

Kapituly byly dosud povinny býti v chóru na obou mších; novou rubrikou (Tit. XII.) se omezuje povinnost a kapituly jsou nyní povinny býti *pravidelně* pouze na jedné mši konventní, totiž denní, shodné s hodinkami.

Druhou nebo třetí mši konventní jest i nadále sloužiti podle rubrik, ale bez účasti kapitulářů.

Býti v chóru také na druhé mši zůstalo povinností:

A) je-li druhá mše založena (ex fundatione);

B) ve dny výjimečné:

a) na Hod Boží Vánoční;

b) na křížové dny;

c) ve výroční den volby a korunování panujícího papeže;

d) ve výroční den volby a posvěcení diecévního biskupa (podle biskupského ceremoniálu L. II. cp. 35);

e) ve výroční den smrti diecévního biskupa (l. c. cp. 36);

f) ve výroční den všech zemřelých biskupů a kanovníků (l. c. cp. 37).

OBSAH.

Constitutio Apostolica „Divino afflatu“	Str. 5
Nové rubriky	9

Č Á S T I.

Úprava breviáře.

Oprava římského breviáře	21
Nový žaltář	24
Ordinarium	28
Vlastní žaltář	34
I. Hodinky nedělní	35
II. Hodinky sváteční	40
A) Hodinky sváteční rázu výjimečného	41
B) Hodinky sváteční spravující se pravidelně novými předpisy	44
III. Hodinky ferialní	50
IV. Hodinky za zemřelé	52
Úprava kalendáře (direktáře)	54
Nové přehledy	56
Jak se svátky trvale umísťují	57
Jak se svátky přenášejí	58
Jak se upravují nešpory	59

Č Á S T II.

Úprava missálu.

Změny v missálu	65
Mše nedělní	66
Mše ferialní a svatvečerní	68
Modlitba přikázaná	68
Mše mimořádné (votivní a zádušní)	69
Mše konventní	71

